Arhimandrit Ioanichie Bălan

SFÂNTA TEODORA DE LA SIHLA

FLOAREA DUHOVNICEASCĂ A MOLDOVEI

SFÂNTA TEODORA DE LA SIHLA

Dintre toţi pustnicii care au trăit de-a lungul secolelor în munţii Neamţului, cel mai des pomenit şi mai cinstit de evlavia poporului este fără îndoială, Cuvioasa Teodora de la Sihla.

Nu este călugăr care să nu mediteze cu umilinţă la nevoinţele ei; nu este credincios, dimprejurul locului şi chiar mai de departe, care să nu ştie câte ceva din viaţa ei; nu este călător care să ajungă la schitul Sihla şi să nu treacă şi pe la peştera Sfintei Teodora. Fie să se închine pe locul unde s-a ostenit ea pentru dragostea lui Dumnezeu, fie să se spele cu apă din fântâna cuvioasei, fie măcar să admire frumuseţea sălbatică a acestor locuri sfinţite de numeroşi pustnici necunoscuţi şi vizitate cu evlavie de înaintaşii noştri.

Prima chilie a Sfintei Teodora a fost lângă biserica de lemn, sub aripa uriaşă a stâncii de calcar, care de veacuri pare să ameninţe schitul din vale. Aici a trăit mulţi ani cuvioasa. Cu mâinile înălţate la cer sau cu ochii plecaţi pe ceaslov, în această mică

chilie priveghea noapte de noapte, până ce soarele îşi trimitea primele raze de dimineaţă pe prispa chiliei ei. Mai târziu, Sfânta Teodora şi-a găsit un alt loc de rugăciune, o mică peşteră, situată într-un loc mult mai tăinuit.

Mergând 50 de metri de la chilie, printre galerii de stânci îmbrăcate în muşchi şi printre brazii singurateci, se ajunge la peştera Sfintei Teodora, formată dintr-un coridor îngust şi lung ca de 6 metri, care duce într-o mică încăpere subterană, umedă şi întunecoasă. În fund se vede un fel de prispă afumată de foc, care servea sfintei de pat şi de rugăciune.

Aici s-a nevoit ea alţi zeci de ani, cu trupul aproape gol, îndurând ierni geroase şi veri umede, cu zile şi nopţi pline de ceaţă şi întuneric. Aici a trăit Cuvioasa Teodora, uitată de lume şi lipsită de orice ajutor omenesc, singură, numai cu Dumnezeu şi căprioarele pădurii. Aici s-a luptat ea toată viaţa cu sine, cu trupul, cu frigul, cu foamea, cu gândurile şi cu diavolii. Aici a vorbit Cuvioasa Teodora cu Domnul nostru Iisus Hristos prin cea mai curată rugăciune posibilă firii noastre omeneşti. Aici s-a săvârşit cu pace cea mai râvnitoare călugăriţă a monahismului nostru şi poate cea mai credincioasă fiică a neamului românesc.

Şi poporul a numărat-o în ceata sfinţilor. Şi fără îndoială că nu a greşit. Pentru că întotdeauna poporul nostru mult încercat a avut simţul conservării, al echilibrului şi al modestiei. În toate condiţiile istoriei el a ştiut să-şi preţuiască cu sfinţenie valorile sale spirituale.

Astfel călugării şi-au ales pe Sfânta Teodora de ocrotitoare, pustnicii model de sfinţenie vrednică de urmat, iar credincioşii din împrejurimi, mijlocitoare pentru mântuirea lor. Apoi, spre acest loc de jertfă supremă, poporul, cu secole în urmă, a format un adevărat pelerinaj. Cărările ce duc la schitul Sihla, au devenit tot mai umblate, stâncile tot mai cunoscute. Peştera a devenit un mic paraclis, un altar de rugăciune pentru toţi. Iar alături, fântâna Sfintei Teodora, săpată în creştetul unei stânci, a dobândit un rol binefăcător. De bolta peşterii, trecătorii au atârnat o mică candelă legată cu sârmă. Pe peretele jilav au fixat o icoană cu chipul cuvioasei, iar pe lespedea de piatră unde sfânta a trecut la Domnul, au pus un sfeşnic de lemn. Nimic împodobit. Totul plin de simplitate şi smerenie, care te îmbie la rugăciune şi la cugetare.

Toate înlăuntru se potrivesc cu viaţa aspră a Sfintei Teodora. Aici călătorii intră

cu sfială, rostesc o rugăciune, aprind o lumânare, potrivesc candela, sărută icoana şi pleacă mai departe...

Dar cine a fost Cuvioasa Teodora? De unde era? Când s-a nevoit la Sihla? Care a fost nevoinţa ei cea mai plăcută înaintea lui Dumnezeu? Iată câteva întrebări la care este mai greu de răspuns. Şi aceasta tocmai din lipsă de date scrise. Căci aleşii lui Hristos nu au avut niciodată lângă ei cronicari. Nu aceasta era grija lor, ci aceea ca să placă înaintea lui Dumnezeu. Pentru aceea ei fugeau cât mai departe de lume, trăiau necunoscuţi până la moarte şi nu-şi destăinuiau aproape nimănui ostenelile şi bucuriile lor. Nu făceau acestea pentru că urau lumea, ci dimpotrivă, tocmai pentru a o ajuta cu cea mai curată rugăciune. Erau alţii care o ajutau cu cuvântul, cu fapta sau cu spada în mână. Pustnicii o ajutau numai cu rugăciunea, cu cea mai fierbinte rugăciune posibilă. Pustnicii sunt rugătorii lumii. Şi dacă ar lipsi, trebuie creaţi.

De aici întâmpinăm destule greutăţi pentru a afla câteva date despre ei. De aici lipsa de înţelegere din partea unor mireni în ce priveşte rolul mare care l-au avut călugării pustnici.

Dar ei au existat întotdeauna. Pădurile şi văgăunile munţilor i-au adăpostit. Mâna

Domnului i-a acoperit, poporul avea mare nevoie de ei. Poporul a avut încredere în rugăciunile lor şi a simţit la vreme sprijin şi mângâiere prin rugăciunile lor. Credincioşii nu au cerut de la pustnici date – uneori, nici numele lor –, ci numai rugăciune, singură rugăciunea.

Greutatea stabilirii unei certitudini în legătură cu viaţa Sfintei Teodora este mărită şi prin faptul că puţinele date care au ajuns până la noi, se contrazic unele cu altele. Care să fie cele adevărate?

Ne vine mult în ajutor tradiţia locală, poporul, care a păstrat prin viu grai un adevărat cult pentru Sfânta Teodora de la Sihla. Şi chiar cu riscul unor mici denaturări, vom folosi această tradiţie. Avem încredere în buna credinţă a poporului nostru iubitor de adevăr, care a ştiut aşa de bine să-şi păstreze prin viu grai, credinţa, neamul şi istoria.

Aşadar, confruntând datele scrise între ele, şi punându-le de acord cu tradiţia locală, sperăm să fim cât mai aproape de adevăr, şi prin aceasta credem că am făcut un bine Bisericii lui Hristos şi poporului nostru binecredincios.

* * *

Viaţa Sfintei Teodora de la Sihla apare îndeosebi în două variante bine distincte. Una dintre ele, mai puţin documentată, pe care o consemnează îndeosebi preotul Constantin Mătasă din Piatra Neamţ, în cartea sa "Palatul cnejilor", pp.109-115, nu este altceva decât o copiere a vieţii Sfintei Teodora de la Sihla după viaţa şi nevoinţele Sfintei Teodora din Alexandria, care a trăit în veacul al cincilea şi se prăznuieşte la 11 septembrie.

Fără îndoială, că această variantă este departe de adevăr şi nicidecum nu poate fi luată în consideraţie. Ea a fost scrisă după unele povestiri orale eronate, în care se pune accent mai ales pe caracterul dramatic al povestirii.

O descriere similară a vieţii Cuvioasei Teodora, cu mici deosebiri, scrie şi Gr. H. Grandea (Piatra Neamţ), în primele două decenii ale secolului XX, care de asemenea este lipsită de temei.

A doua variantă despre viaţa Sfintei Teodora de la Sihla, este mult mai aproape de adevăr şi deci vrednică de toată crezarea. Pe lângă faptul că se identifică cu tradiţia locală, ea se sprijină pe o puternică sursă ştiinţifică.

Este vorba de un manuscris foarte valoros, de format mijlociu şi nu prea gros, scris la începutul secolului XIX de un călugăr din Mănăstirea Neamţ, care cuprinde însemnări despre viaţa şi nevoinţele celor mai aleşi pustnici din părţile Neamţului, printre care se află la loc de cinste „Viaţa Sfintei Teodora care s-a nevoit la Schitul Sihla". Acesta este cel mai autentic document şi poate singurul capabil să facă lumină în această problemă.

Cartea a aparţinut până nu demult Mănăstirii Neamţ şi a fost citită de numeroşi călugări iubitori de cultură. Prin anul 1935 ea ajunge în posesia protosinghelului Vladimir Fărcăşanu, care mai târziu moare la Mănăstirea Bistriţa, iar cartea împreună cu alte manuscrise de rară valoare rămân în posesia rudelor răposatului, unde se află şi astăzi.

Singurul comentariu pe marginea acestei cărţi (document) este făcut de arhiereul Narcis Creţulescu (1835-1907) care în "Istoricul Mănăstirii Neamţ"[1] face această scurtă însemnare: „Aici la Sihla este peştera unde s-a nevoit Cuvioasa Teodora, fata lui Joldea Armaşul de la Cetatea Neamţ, ale cărei moaşte se află în lavra de la Kiev.

[1] *Istoricul Mănăstirii Neamţ*, tomul VII, pag. 58, ms. nr. 5696, Academia Română.

Despre această cuvioasă istoricii spun multe bâzdâgănii". Ceea ce înseamnă că şi în secolul trecut circulau multe versiuni despre viaţa Sfintei Teodora de la Sihla, pe care arhiereul Narcis Creţulescu, în calitate de stareţ al Mănăstirii Neamţ şi bun cărturar al vremii, le socotea simple legende.

El citise deja manuscrisul cu viaţa Cuvioasei Teodora pe care cei mai mulţi nu-l cunoşteau. El ştia din acest document, cum a ajuns Sfânta Teodora la mănăstire şi de aici la Sihla. El ştia şi unde se aflau cinstitele ei moaşte în secolul XIX. De aceea, ori de câte ori avea prilejul, fie în scris, fie în predici, combătea orice povestiri eronate legate de Cuvioasa Teodora (a se vedea "Palatul Cnejilor" op. cit. pag.115).

În lucrarea "Istoria Sfintelor Mănăstiri Agapia din deal şi din vale, cu a Sfintei Mănăstiri Vărateculˮ, pag. 231, Narcis Creţulescu revine asupra Sfintei Teodora cu date şi mai amănunţite: „Cuvioasa Teodora, fata lui Stoian Joldea Armaşul de la Cetatea Neamţu, după moartea tragică a surorii ei – Maghiţa (Marghioliţa), s-au nevoit sihăstreşte la Sihla mare, unde până astăzi se păstrează peştera şi sterna de apă săpată în piatră, ca rămăşiţe sfinte de la un trai ascetic, a unei femei care a trăit acolo şi a cărei sfinte

moaşte se află păstrate la biserica Lavrei din Kiev".

Cu aceste confruntări modeste de izvoare istorice, considerăm terminată încercarea noastră în aflarea adevărului.

Şi acum folosind izvoarele cele mai autentice, vom reda în continuare pe larg, viaţa, nevoinţele şi sfinţenia duhovnicească la care a ajuns Cuvioasa Maica noastră Teodora de la Sihla.

* * *

Sfânta Teodora care s-a nevoit în peştera de la schitul Sihla, s-a născut în satul Vânători - Neamţ în prima jumătate a secolului al XVII-lea. Tatăl său se chema Ştefan Joldea şi era "armaş" – un fel de paznic – al Cetăţii Neamţului.

Satul Vânători, după cum este şi numele, încă de la întemeierea sa, era un sat al vânătorilor şi plăieşilor de unde domnitorii Moldovei recrutau ostaşi, armaşi şi paznici ai bătrânei cetăţi; căci, deşi nu mai era acum o fortăreaţă de apărare a ţării, totuşi era permanent păzită de ostaşi, ca un simbol de vitejie al moldovenilor de altădată.

Aici, la umbra cetăţii lui Ştefan, unde cândva se rugau domniţele pentru biruinţa domnului în războaie, aici s-a născut fericita Teodora. Părinţii ei erau foarte credincioşi.

Ei au mai avut o fiică care se chema Marghioliţa, care moare în fragedă vârstă. Faptul acesta a zguduit puternic sufletul părinţilor şi mai ales al Teodorei. Astfel înţelege ea cât de trecătoare este viaţa aceasta.

Înţelege că numai o trăire creştinească în post şi rugăciune îi va putea linişti sufletul rănit de înstrăinare şi o va învrednici de viaţa veşnică. Sufletul surorii sale parcă îi vorbea mereu. Conştiinţa o îndemna să lase lumea pentru Domnul. Pădurile din împrejurimi şi mănăstirile îi deveneau tot mai dragi. Un dor nebănuit de singurătate zămislise în sufletul ei.

Rămasă singură la părinţi, Teodora a fost crescută în frică de Dumnezeu. Mama ei o iubea mai mult decât orice pe lume. O învăţa să postească, să se roage mult, mai ales să citească la Psaltire, să facă milostenie cu săracii care veneau la poarta casei, să fie mereu tăcută, smerită şi ascultătoare. În fiecare sărbătoare şi Duminica, Teodora se ducea la biserică cu mama ei. Biserica satului, construită din lemn, cu hramul "Tăierea Capului Sfântul Ioan Botezătorul", cu ograda ei largă şi primitoare, cu mireasma ei odihnitoare, o atrăgea foarte mult. Iar părintele slujea aşa de frumos şi învăţa pe toţi copiii satului să citească, să cânte şi să ştie ceva din Sfânta

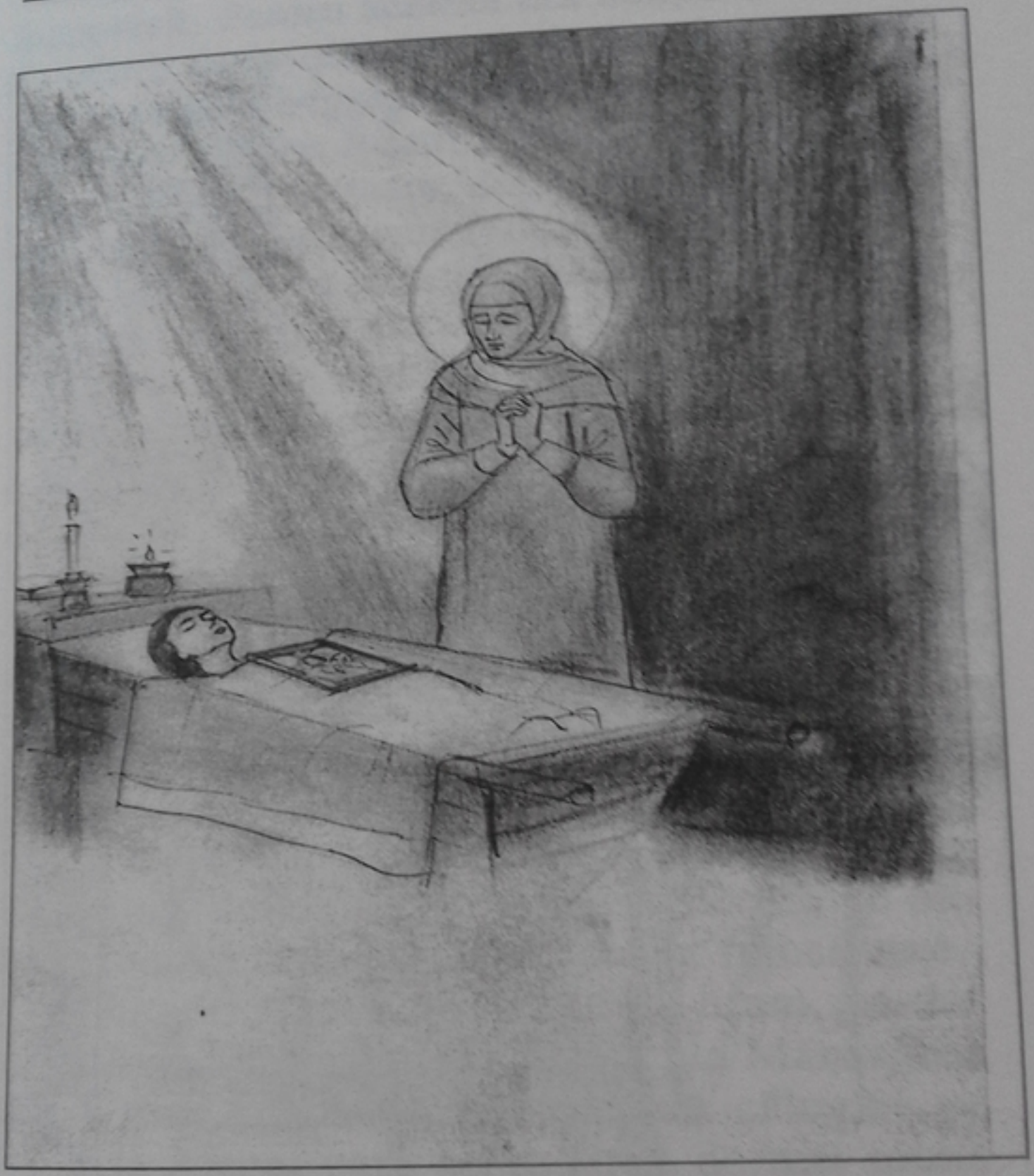

Moartea Marghioliţei în fragedă vârstă a zguduit puternic sufletul Teodorei.

Se ruga mult,
mai ales citea la Psaltire.

Scriptură. Pentru aceasta era nelipsită fericita Teodora de la biserică, unde asculta cu nesaţ frumoasele povestiri spuse cu mult tâlc de părintele despre Adam şi Eva, despre Cain şi Abel, despre Avraam, Noe, Moise, David şi mai ales, despre minunile Domnului nostru Iisus Hristos, pe care întotdeauna le punea cu dragoste la inima ei.

Adesea, în sărbători mai mari, Teodora se ducea cu mama ei la Mănăstirea Neamţ, unde se închina cu mare evlavie la icoana făcătoare de minuni a Maicii Domnului şi apoi asculta slujba privegherii şi a Sfintei Liturghii. Mulţimea călugărilor, frumuseţea cântărilor, farmecul slujbelor de noapte şi cuvintele de folos ce se citeau în biserică îi hrăneau sufletul, îi odihneau inima şi îi picurau în cuget râvna vieţii călugăreşti. După slujbă se ducea cu buna ei mamă la cei mai aleşi duhovnici ai mănăstirii care le dădeau întotdeauna sfaturi de suflet folositoare.

Alteori, mai ales la zile de hram, se duceau şi la alte mănăstiri din jur, la Mănăstirea Secu sau Agapia, amândouă de călugări pe vremea aceea, care se bucurau de mai multă linişte şi care erau înconjurate de numeroşi pustnici vestiţi. La aceştia veneau mulţi credincioşi apăsaţi de necazuri, pentru rugăciune şi binecuvântare. Adeseori auzea vorbindu-se

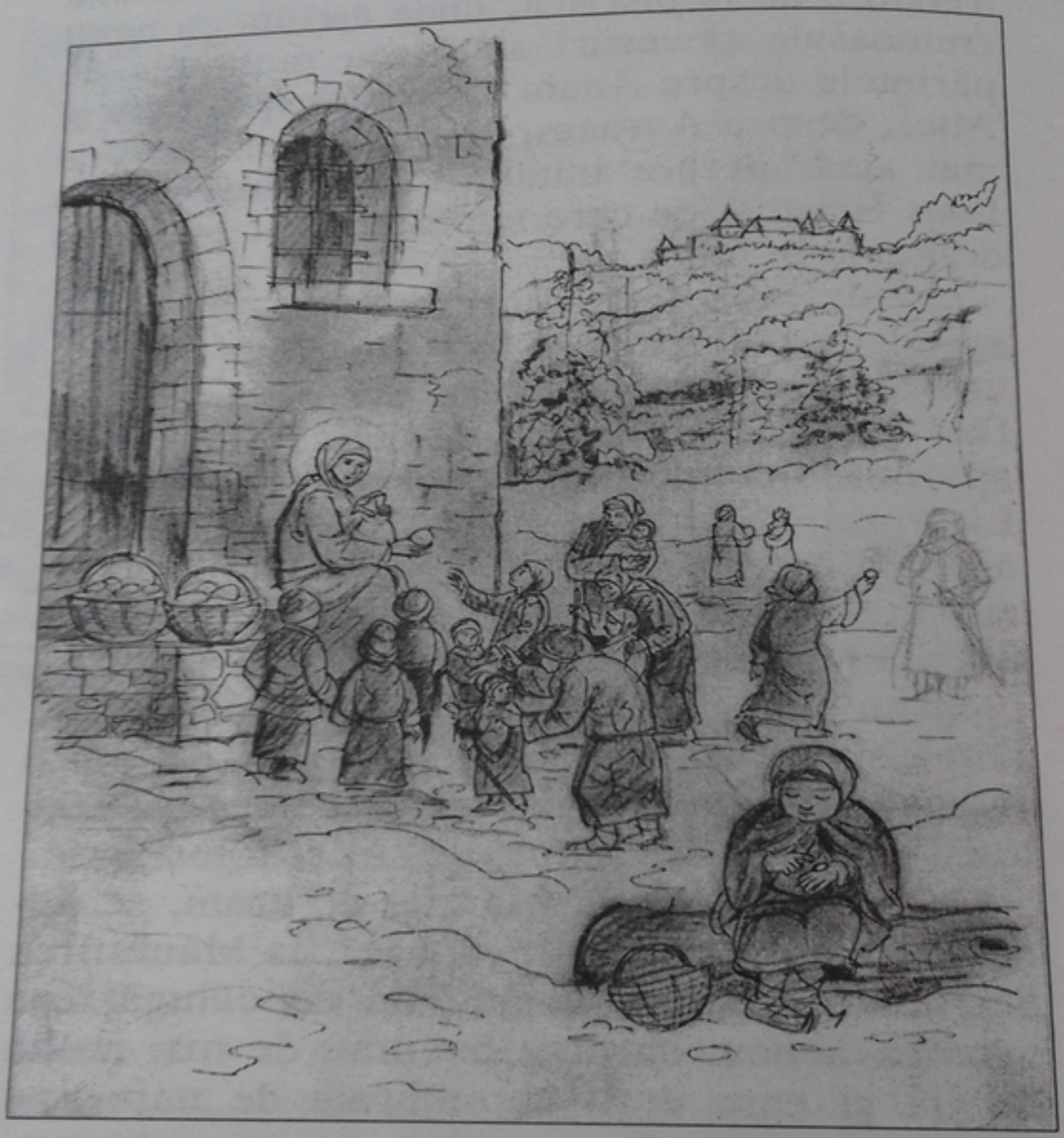

Îi plăcea să facă milostenie
cu săracii care veneau la poarta casei.

lucruri minunate despre pustnicul Pahomie din valea Agapiei, despre pustnicii mult nevoitori din jurul Agapiei Vechi, despre cei din poiana lui Serghie, despre mulți alții din valea Sihăstriei. Și sufletul ei mult jinduia să cunoască un pustnic, să-i ceară un sfat, o rugăciune, măcar o binecuvântare. Dar pustnicii fugeau de lume, trăiau ascunși prin cele mai dese păduri, umblau singuratici pe culmi tăinuite de munte, aveau chilii neștiute pe sub stânci, sau undeva în mici poiene însorite. Și cine ar fi putut răzbate până la ei, să le tulbure rugăciunea, să le răpească timpul, să le jefuiască comoara liniștii.

Cu niște gânduri ca acestea se întorcea Teodora acasă de la sfintele mănăstiri, gânduri pe care nu îndrăznea să le destăinuiască părinților ei, gânduri care creșteau odată cu vârsta ei, care prindeau rădăcini tot mai adânci în inima ei.

Dar Teodora a avut prilejul să se închine și în mănăstirile de maici de la Topolița, de la Almaș și Gârcina. Acolo chiar cunoștea câteva maici sporite în viață duhovnicească, care îi dădeau sfaturi să vină și ea în turma lui Hristos, pentru a scăpa de grija cea lumească. Acolo avea chiar câteva călugărițe și surori din sat, care o îndemnau să primească chipul cel îngeresc. Acolo a văzut

tinere fecioare îmbrăcate în negru, care cântau ca nişte îngeri. Acolo observa cum unele călugăriţe bătrâne citeau la lumină de feştilă în cărţi groase, legate în scoarţe, sau scriau cu multă grijă Psaltirea şi alte cuvinte de folos. Şi toate acestea răneau inima fericitei Teodora. Cum n-ar fi rămas şi ea în Casa Domnului! Cum n-ar fi cântat şi ea lui Hristos! Dar părinţii ei o aşteptau cu nerăbdare acasă. Era singură la părinţi, era singura lor mângâiere la bătrâneţe.

Şi astfel, iarăşi se întorcea acasă Teodora, tăcută şi frământată de multe gânduri.

Şi pe măsură ce ea creştea, devenea tot mai râvnitoare în toate. Harnică la cele ale casei, râvnitoare la cele bisericeşti. Dimineaţa se scula cel mai întâi, se ruga cu lacrimi lui Dumnezeu să-i arate calea în care va trebui să meargă pe viitor, făcea sute de metanii, apoi se îndeletnicea cu treburile casei. Seara mânca puţin şi după ce toţi se culcau, ea priveghea ceasuri în şir în rugăciuni fierbinţi, până după miezul nopţii. Aşa se deprinsese de la maici şi din această rânduială avea multă bucurie în suflet. Iar când suna clopotul bisericii, ea venea cel mai întâi în Casa Domnului, asculta nemişcată sfânta slujbă, se hrănea din cuvintele Sfintei Scripturi pe care părintele le citea rar şi plângător.

Aşa era copilăria şi tinereţea fericitei Teodora.

Fiică de ţărani, crescută în greutăţi, lipsită de multe bucurii pământeşti, dar tare în credinţă, împodobită cu multe fapte bune, tăcută, înţeleaptă şi foarte ascultătoare de părinţi. Însăşi educaţia ei religioasă avea un caracter monahal, sobru, aproape ascetic. Şi aceasta din două pricini. Mai întâi pentru că toate satele din jurul mănăstirilor erau sub influenţa lor directă, care se manifesta în diferite feluri. Şi apoi, pentru că în bisericile acestor sate slujeau preoţi călugări. Ei aduceau cu dânşii la parohii o atmosferă de mănăstire. Ei nu erau numai cărturari, predicatori talentaţi, oameni cu renume, ci se impuneau sătenilor şi se făceau ascultaţi, prin însăşi ţinuta lor, trăirea lor interioară, foarte smerită, tăcută şi desprinsă de cele pământeşti.

Preoţii călugări – ieromonahii – porneau la învăţarea poporului prin pilda vieţii lor, care poate mult mai mult decât cuvântul vorbit. De aceea erau în chip deosebit cinstiţi şi ascultaţi. Ca metodă de catehizare, de pastoraţie, ei foloseau foarte mult istorioarele morale, deprinse din Sfânta Scriptură, din Vieţile Sfinţilor, sau rămase prin viu grai de la numeroşi călugări sihaştri. Ca formă de

exprimare, ei foloseau mai ales povestirea, apropiată sufletului moldovenesc, aşa cum se constată până astăzi. Preoţii călugări erau vestiţi povestitori, deşi erau autodidacţi. Iar ca mijloc didactic, părinţii foloseau numeroase manuscrise, fie personale, fie scrise de călugări talentaţi, manuscrise care, de cele mai multe ori, nu se mai întorceau înapoi. De aici atâtea valoroase manuscrise rătăcite din mănăstiri şi rămase prin satele învecinate.

Într-o astfel de atmosferă sobră, monahală, a fost crescută fericita Teodora. Pentru că preotul reprezenta pe Hristos, iar biserica era însuşi cerul lui Dumnezeu. Pentru ea, mănăstirile erau adevărate şcoli ale sfinţeniei, călugării - aleşii lui Hristos, iar pustnicii de-a dreptul sfinţi, oameni uitaţi de lume, care neîncetat se rugau pentru ei şi pentru oameni. Bucuria Teodorei era să asculte sfânta slujbă, să meargă în sărbători la o mănăstire, să audă vorbindu-se despre pustnici. Râvna ei, să postească şi să se roage cât mai în taină, iar dorinţa ei – să se facă mireasă lui Hristos într-o sfântă mănăstire.

Dar judecăţile lui Dumnezeu sunt adânc mult. Ele sunt întotdeauna diferite de cele ale oamenilor. Dumnezeu pe cel mândru îl lasă să cadă, ca să se smerească. Pe cel râvnitor îl lasă o vreme în necaz, ca mai mult să râv-

nească. Iar pe cel ce se roagă îl lasă uneori fără răspuns, ca mai tare să strige. O încercare ca aceasta a pătimit şi fericita Teodora.

* * *

Ştefan Joldea, bătrânul armaş al cetăţii lui Ştefan, împreună cu soţia sa, erau trecuţi în zilele lor. Multe din bucuriile lor trecuseră. Multe din visele lor se risipiseră. Acum nici el nu mai putea urca potecile care îl duceau la cetate; nici soţia lui nu mai putea lucra la munca câmpului. Adunaţi în jurul casei, simţeau nevoia de ajutor; de o fiinţă dragă care să aibă milă de ei, de o mână harnică care să poarte grijă de ei, de o inimă senină care să le mângâie bătrâneţea.

Şi aceasta era buna lor fiică, mult pomenita Teodora. Crescută ca o floare de crin în grădina bisericii, hrănită cu frica lui Dumnezeu şi udată cu roua Duhului Sfânt, Teodora era singura speranţă a părinţilor ei. Ei cunoşteau dorinţa fiicei lor, care crescuse odată cu dânsa. Ei găzduiau uneori călugări sau maici în casa lor, care îi îndemnau să o lase în Casa Domnului. Ba auzeau adesea şi rugăminţile cele cu lacrimi ale fericitei Teodora, dar nicidecum nu au vrut să se învoiască cu cugetul ei. Părinţii au hotărât să

o căsătorească cu un tânăr, de loc din Ismail, care se pripăşise cu rânduiala lui Dumnezeu în satul Vânători. Era de altfel credincios, iubitor de Dumnezeu şi milostiv.

S-au cunoscut întâi la biserică. Şi tot acolo, în faţa lui Hristos, s-au unit prin taina nunţii. Astfel Teodora, ca o ascultătoare ce era, frângându-şi voinţa, s-a supus întru toate părinţilor ei. Pentru aceea şi Dumnezeu o acoperea cu darul Duhului Sfânt. Căci nici de data aceasta dragostea de oameni nu a izgonit din inima ei dragostea de Dumnezeu.

Teodora s-a căsătorit, dar inima ei a rămas credincioasă lui Hristos. Ea nu putea uita niciodată făgăduinţa ei de a se duce într-o mănăstire. Ea nu voia să renunţe la această jertfă pe care i-o cerea conştiinţa. Pentru aceea i-a şi spus soţului:

– Să ştii, eu mă căsătoresc pentru porunca părinţilor mei, dar până la urmă tot la mănăstire mă voi duce!

Aceste cuvinte nu numai că nu au tulburat pe soţul ei, ci dimpotrivă, ele au format o înţelegere duhovnicească, care trebuia cândva împlinită.

Stabilindu-se împreună în casa părintească din Vânători, amândoi se îndeletniceau cu munca câmpului şi cu îngrijirea celor doi bătrâni, al căror vis părea împlinit. Iarna,

Teodora se ocupa cu lucrul casnic. Torcea lână, ţesea lăvicere, împletea sau cosea haine, pe care apoi le împărţea în trei părţi: o parte o dădea la biserici, ca să fie permanent pomeniţi, o parte o dădea milostenie la săraci, la călugări şi maici care adesea veneau în casa lor şi o altă parte o foloseau pentru trebuinţele lor.

Pe lângă acestea, fericita Teodora se trudea cu osteneli şi mai mari ca înainte. În cele trei zile de post de peste săptămână, nu mânca nimic până a doua zi. Iar în celelalte patru zile, mânca numai o dată, după asfinţitul soarelui, atât cât să-şi poată duce viaţa. Apoi purta haine proaste şi aspre de păr, dormea de multe ori pe un mic scăunel, se scula în fiecare miez de noapte, îşi făcea regulat Utrenia, citea de multe ori la Psaltire şi după ce se ruga ore întregi cu mâinile ridicate la cer, adăuga sute de metanii şi apoi iarăşi adormea până spre ziuă. La aceste osteneli se învoise oarecum şi soţul, fiind mişcat de darul Duhului Sfânt.

Amândoi trăiau ca nişte fraţi. Amândoi la biserică, amândoi mergeau la mănăstiri, amândoi miluiau pe săraci, amândoi se rugau, posteau sau odihneau pe călători. Nu era între ei ceartă, nu cuvânt necuvios, nu minciună sau bănuială. Casa lor era mai mult casă de

oaspeţi. Mai ales spre sărbători când mergeau la Mănăstirea Neamţ, sute şi chiar de mii de închinători, cei mai mulţi găzduiau în satul Vânători care este situat în calea trecătorilor, încât aproape fiecare casă era un loc de găzduire pentru călători.

Mulţi dintre ei auzeau de casa fericitei Teodora, de dragostea cu care primea pe toţi, unde oricând erau primiţi în numele Domnului. Căci nimeni nu era mai primitoare de străini ca Teodora; nimeni mai smerită în sat; nimeni mai tăcută şi mai râvnitoare la orice faptă bună.

După câţiva ani de împreună vieţuire, părinţii râvnitoarei Teodora se duseră către Domnul, iar soţul ei o îndemnă stăruitor să părăsească satul natal şi amândoi să se ducă la Ismail. Deci nu numai că nu se putea duce la o mănăstire, dar trebuia să se înstrăineze cu totul de aceste locuri binecuvântate.

Rămasă singură şi străină, nu ştia ce să facă. Apoi, rugându-se lui Dumnezeu, cu sfatul părintelui său duhovnicesc, ea alese tot calea mântuitoarei ascultări. Astfel, închinându-se încă o dată pe la toate sfintele mănăstiri, fericita Teodora împreună cu soţul ei apucă calea pribegiei spre mica cetate Ismail. Acolo se simţea şi mai străină. Nu mai erau mănăstiri, nici călugări, nici slujbe frumoase

ca în părţile Neamţului. Nimeni nu o cunoştea, nimeni nu-i dădea sfat, nimeni nu ştia dorul care ardea tot mai tare în sufletul ei. Însă nimeni şi nimic nu ar mai fi putut s-o oprească de la scopul ei cel bun. O chema Hristos, o aşteptau codrii şi munţii Carpaţi.

Cu toate că acum Teodora era mai departe de mănăstiri, ea se simţea mai aproape de ele ca oricând. Pentru aceea mereu înmulţea rugăciunile, metaniile, postul şi milosteniile, pentru a atrage mai degrabă mila lui Dumnezeu şi a dobândi de la soţul ei mult aşteptata învoire de a părăsi căminul şi de a pleca în slujba Domnului.

După o scurtă vreme, soţul ei, văzând râvna soţiei, lacrimile, credinţa, ostenelile ca şi ascultarea ei şi mişcat de Duhul Sfânt, s-a hotărât să o lase la mănăstire şi chiar el singur să o urmeze mai târziu. Inima lui era câştigată. Fericita Teodora plângea de bucurie şi cu lacrimi mulţumea Domnului. Era primăvară. Într-una din duminici, după slujba Sfintei Liturghii, soţul ei i-a spus:

– Tot nu ne-a dat Dumnezeu copii. Deci pentru că toată viaţa ai dorit să fii călugăriţă, du-te tu mai întâi la mănăstire şi după un an de încercare, dacă nu te vei întoarce înapoi, voi merge şi eu la o mănăstire de călugări.

Acesta a fost testamentul despărţirii lor. Testamentul a doi soţi care s-au iubit, care au trăit în dragoste şi frică de Dumnezeu.

Nimeni din oameni, afară de părintele lor duhovnicesc, nu ştia taina aceasta. A sosit Paştile cu marea lui bucurie pe care l-au petrecut pentru ultima dată împreună. Apoi s-au făcut ultimele pregătiri de plecare. În clipa aceea, fericita Teodora era cu adevărat cea mai fericită. Nu avea nici 30 de ani. Astfel îşi adună lucrurile ei, şi cu mâinile sale le dădu la săraci şi la văduve. Nu-şi opri decât puţine haine. Se spovedi cu multe lacrimi la duhovnic, căruia îi încredinţă grija soţului, îi ceru multe sfaturi şi în sfârşit, cea mai de pe urmă binecuvântare. Se închină la toate sfintele icoane şi apoi se întări cu Dumnezeieştile Taine ale Domnului nostru Iisus Hristos.

Totul era gata. Şi acum, la ce mănăstire să se ducă? Poate la cele din munţii Neamţului? Dar acolo era cunoscută de multă lume, de săteni şi de maici. Nu. Ci mai degrabă a ales să fie străină toată viaţa cu Hristos, decât înconjurată de oameni. Slujise o vreme oamenilor, pentru dragostea lui Hristos. Acum mergea să slujească numai lui Hristos, pentru dragostea oamenilor.

Deci a renunţat la mănăstirile de maici din părţile natale şi a ales să meargă în părţile Buzăului. Acolo erau câteva mici sihăstrii de călugăriţe, unde se ducea o viaţă destul de

aspră, aşa cum dorea sufletul ei. Despre acele mănăstiri auzise de la unele călugăriţe din părţile Ismailului. La aceasta se învoise şi soţul ei. Acum totul era pregătit. Nimic pripit. Nimic în dezordine. Nimic fără sfat şi ascultare. Totul în pace. Totul îngrădit cu rugăciune şi binecuvântare. Şi aceasta arăta înţelepciunea duhovnicească la care ajunsese Teodora şi marele ei echilibru sufletesc. Aceasta era temelia pe care urma să-şi zidească casa mântuirii.

Deci într-o noapte senină de mai, când pomii se scuturau de floare şi pământul se îmbrăca în veşmânt de iarbă, fericita Teodora părăsea pentru totdeauna lumea şi se îndrepta ca o căprioară spre munţii Buzăului, la mănăstirea de maici Nifon (Vărzăreşti).

* * *

Mănăstirea Nifon era o mică sihăstrie de călugăriţe, situată la poalele munţilor Buzăului în care se nevoiau câteva zeci de suflete, pentru dragostea lui Hristos. Acolo a fost primită şi buna nevoitoare Teodora. Schimonahia Paisia, a cărei viaţă aspră era vestită în partea locului, a primit-o cu multă bucurie. Apoi dându-i chilie, a rânduit-o împreună cu celelalte surori la diferite ascultări mănăstireşti.

Rânduiala Mănăstirii Nifon era respectată de tot soborul. Toate maicile ascultau cu sfinţenie de egumena lor. Nu era între ele cârtire, nu ceartă, nu neascultare. Nimeni nu avea ceva personal. Toate erau de obşte: masa, îmbrăcămintea, rugăciunea la biserică, averea, bucuriile şi ispitele. Masa se servea o dată în fiecare zi, mâncare de post, afară de Sâmbătă şi Duminică. Cele şapte laude împreună cu Sfânta Liturghie se făceau zilnic la biserică, la care lua parte tot soborul. Mărturisirea se făcea săptămânal la duhovnicul mănăstirii, iar Sfânta Împărtăşanie se dădea în fiecare Duminică. După slujba bisericii, maicile şi surorile se îndeletniceau la lucru în grădină, la curăţenie, la pregătitul mâncării, la ţesut haine călugăreşti şi alte ascultări obşteşti. Iar cele mai râvnitoare erau rânduite să citească permanent Psaltirea la chilii.

Prin toate aceste ascultări a trecut şi fericita Teodora. Uneori făcea mâncare la bucătărie luni de zile. Alteori lucra la grădină cu alte surori sau făcea curăţenie în biserică, prin ograda mănăstirii şi în chiliile celor bolnave. Cu deosebită dragoste îngrijea de maicile cele bătrâne şi suferinde. Pe lângă aceasta era foarte râvnitoare la primirea străinilor la arhondaric, ca ceea ce singură

era străină. La slujbele bisericii era nelipsită. Întotdeauna stătea lângă uşa bisericii, în urma tuturor şi făcea multe rugăciuni cu lacrimi. După Utrenie rămânea singură în biserică, se încuia înăuntru, cădea cu faţa la pământ şi se ruga lui Dumnezeu cu cea mai mare zdrobire de inimă, vărsând şiroaie de lacrimi. Apoi înălţa mâinile la cer şi stătea mult la rugăciune, nemişcată ca un sfeşnic. La acestea mai adăuga şi sute de metanii. Apoi, închinându-se la toate sfintele icoane, se retrăgea în chilia ei.

Uneori priveghea la rugăciune în biserică de seara până către ziuă. Alteori rămânea după Utrenie până ce se lumina de ziuă. Iar ziua se ducea cu multă osârdie la ascultarea rânduită şi nu grăia, nici nu mânca nimic până seara. Că puterea sfintei rugăciuni de noapte îi dădea multă bucurie în suflet şi mângâiere de la Duhul Sfânt. Uneori nu mânca până a doua zi, iar în sfintele posturi se înfrâna de la mâncare câte două şi trei zile pe săptămână.

Dar fericita Teodora se nevoia mult şi în chilie, omorându-şi trupul şi veştejindu-şi tinereţea cu neştiute osteneli. Ea făcea în fiecare noapte ceasuri în şir la Psaltire, luptându-se cu multele ispite şi năluciri diavoleşti. Patul ei era o scândură îngustă, pe

care îşi odihnea două-trei ore pe noapte trupul ostenit de post şi metanii. Ba de multe ori se odihnea puţin pe un mic scăunel, sau se culca jos pe pământul gol.

În urma unor nevoinţe ca acestea, diavolul s-a pornit cu multe ispite asupra Teodorei. Că uneori o încerca cu gânduri trupeşti, alteori o lupta cu duhul mândriei, cu multă mânie şi nerăbdare. Uneori o speria diavolul cu năluciri prin somn sau chiar aievea îi bătea în uşa chiliei, făcând zgomot mare. Alteori i se arăta noaptea în chipul bărbatului, care venea să o ia acasă. Sau îi amintea de viaţa cea odihnită din lume, îi amintea de părinţi cum plâng după dânsa sau de sora ei Marghioliţa, cum că se chinuie în iad. Toate aceste ispite erau necunoscute până aici fericitei Teodora. Dar ea le mărturisea părintelui ei duhovnicesc şi adăugând din nou post şi rugăciune, se uşura de ele.

Alteori îi făcea diavolul şi ziua multe ispite. Că ori îi dădea dureri în trup, ori îi dădea multă foame şi somn, ori pornea vreo soră sau maică cu mare mânie asupra ei, aşa încât permanent era înconjurată de ispite, pe care ea le biruia pe toate cu darul lui Dumnezeu şi adânca ei smerenie.

Toate aceste nevoinţe erau cunoscute maicii egumene, singura care ştia taina vieţii

râvnitoarei Teodora şi care îi dădea multe sfaturi ca o mamă duhovnicească ce era.

Trecând un an de zile de la venirea în mănăstire, Teodora se deprinsese bine cu toate ascultările şi nevoinţele călugăreşti şi nu voia să-şi mai amintească de viaţa ei din lume şi de soţul ei rămas singur acasă, ci permanent se ruga lui Dumnezeu pentru el ca să-l aducă şi pe dânsul la o sfântă mănăstire.

Iar după aproape doi ani de trăire în ascultare, văzând bătrâna şi înţeleapta egumenă nevoinţa fericitei Teodora, a tuns-o în chipul monahicesc şi a numărat-o cu celelalte mirese ale lui Hristos. Acum maica Teodora era cea mai fericită dintre toate. Sufletul ei sălta de bucurie, inima ei începu să simtă adierea mângâietoare a Duhului Sfânt. Visul ei din copilărie se împlinise. Un singur gând îi mai frământa sufletul: soarta îndoielnică a soţului ei. Trecuse un an şi el nu se dusese încă la nici o mănăstire. Testamentul lor părea ameninţat. Se temea de mulţimea curselor vrăjmaşului. Dar lăsând toate în voia Domnului, fericita începu să adauge şi să înmulţească ostenelile ei de mai înainte. Ziua făcea ascultare cu mare dragoste. Nu vorbea aproape nici un cuvânt, ci permanent zicea rugăciunea lui Iisus şi diferiţi psalmi pe care-i ştia pe de rost. Chiar dacă ar fi ocărât-o cineva, ea nu

Fericita Teodora a fost tunsă în chipul monahicesc.

răspundea nimic. Chiar dacă o lăuda, ea nici măcar nu zâmbea. Ci mereu se defăima şi se socotea cea mai păcătoasă dintre toate. Noaptea se trudea şi mai mult: priveghea, făcea metanii, rugăciuni, arzând pe diavolul care îi făcea ispite.

Dar iată că din senin se ivi peste Ţara Românească şi peste mănăstiri o mare şi neaşteptată ispită. Turcii trecură Dunărea, schimbară domnitorul şi în drumul lor spre Ardeal, prădau şi ardeau totul în cale. Satele jefuite şi incendiate rămâneau multă vreme fără locuitori, care se ascundeau prin munţi cu tot ce aveau mai de preţ. La fel se întâmpla şi cu sfintele mănăstiri. Nimeni nu se putea împotrivi turcilor, care erau sloboziţi să robească pe creştini pentru păcatele lor.

Deci ajungând fără de veste şi la Mănăstirea Nifon, au făcut mare prăpăd şi jale. Au prădat biserica, au junghiat câteva călugăriţe, care nu au putut să fugă mai repede, şi au dat foc la chilii, încât în câteva ceasuri s-a risipit cu multe lacrimi soborul mănăstirii, salvându-se fiecare pe unde putea.

Atunci schimonahia Paisia luând cu sine pe ucenica ei, Cuvioasa Teodora, şi alte două surori mai râvnitoare, s-au tăinuit de lume şi s-au retras în munţii Buzăului. Acolo, făcându-şi două chilii, au petrecut împreună în

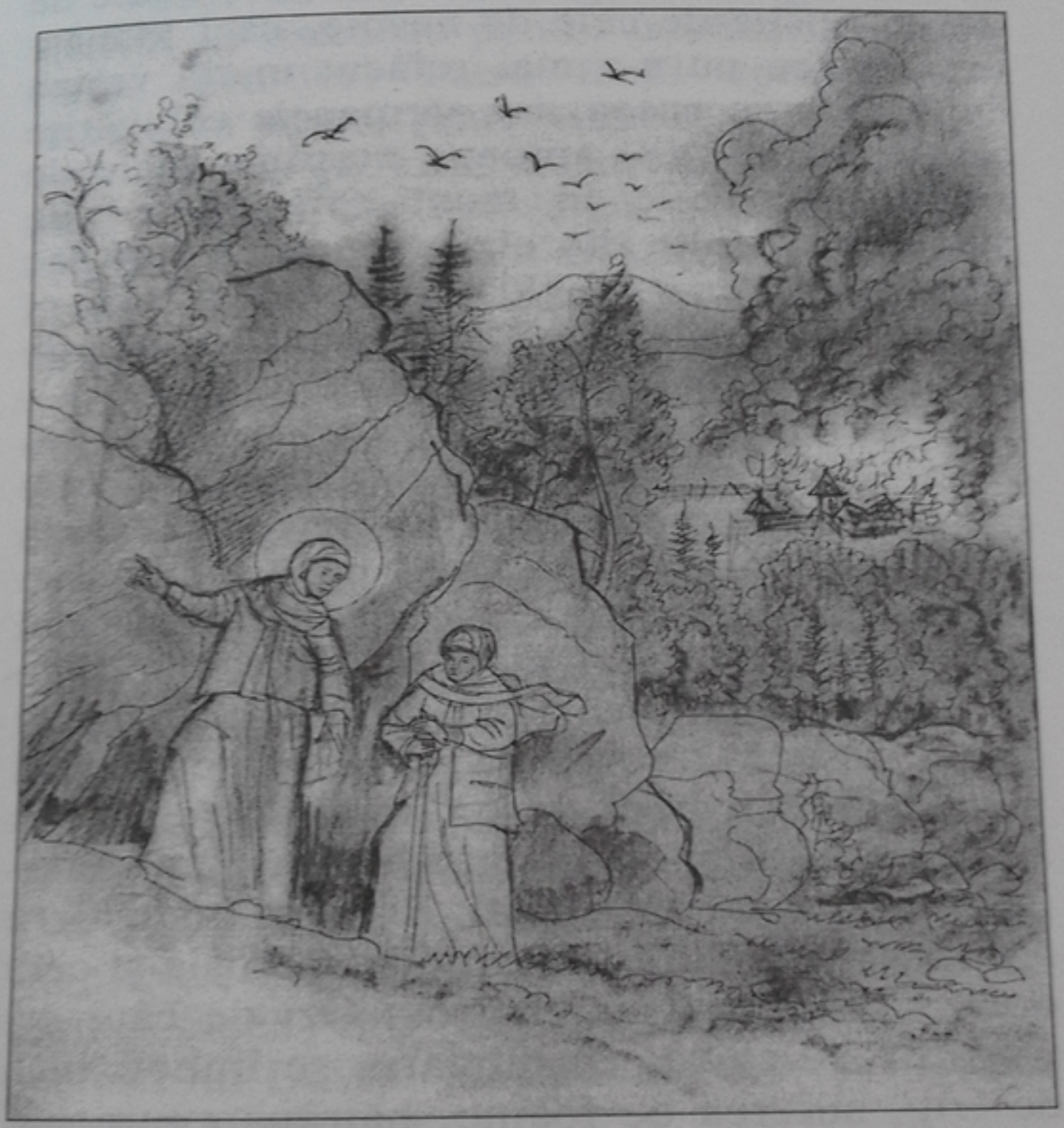

Schimonahia Paisia a luat cu sine pe ucenica ei, Cuvioasa Teodora şi s-a retras în munţii Buzăului.

viaţă pustnicească aproape zece ani, uitate de toţi şi lipsite de cele de nevoie, căci Mănăstirea Nifon nu s-a mai refăcut multă vreme după arderea aceea, iar sărmanele călugăriţe scăpând cu viaţă, aproape neştiind unele de altele, trăiau fie în munţi, fie pe la alte mănăstiri. Multe din ele credeau că sora lor Teodora a murit junghiată de turci şi nimeni nu mai ştia unde este. Abia după ani de zile s-a auzit că se nevoieşte departe în munţi.

Dar cine va putea spune ostenelile Cuvioasei Teodora, lacrimile, postul ei peste măsură, rugăciunile cele fierbinţi şi răbdarea ei? Acum începuse o viaţă nouă, mult mai aspră, mult mai grea. Acolo nu aveau nici biserică, nici duhovnic, nici rânduială de obşte. Nu avea uneori nici hrană, alteori nici haine. Acolo trebuia să se lupte cu frigul iernii şi cu foamea şi cu singurătatea şi cu întristarea inimii şi cu gândurile şi cu nenumărate năluciri diavoleşti. Singura mângâiere a fericitei Teodora era Cuvioasa Paisia şi cele două surori în Iisus Hristos. Ori de câte ori una din ele slăbea în răbdare, se îmbolnăvea de frig, suferea de foame, bătrâna egumenă, ca o maică duhovnicească ce era, o mângâia şi-i uşura durerea. Iar când ea nu mai putea, fiind bolnavă, atunci Teodora le întărea pe celelalte.

Patru suflete unite prin dragostea lui Hristos se osteneau pentru dobândirea împărăţiei cerurilor. Patru făclii aprinse erau tăinuite în munţi. Patru inimi băteau odată, se întăreau una pe alta, se încălzeau una de la alta. Dar ca ele mai erau şi alţi pustnici, călugări şi maici, care trăiau peste tot prin munţi, neştiuţi unii de alţii. Fiecare avea nevoinţa sa, fiecare bucuriile sale, fiecare ispitele sale. Cei mai căutaţi însă dintre toţi erau călugării duhovnici. La ei veneau ceilalţi toţi să se mărturisească, să ceară sfat, să-şi spună gândurile şi să primească Sfintele Taine. La unul din aceşti vestiţi duhovnici mergea şi înţeleapta Paisia cu ucenicele ei, pentru sfat, spovedanie şi Sfânta Împărtăşanie. Căci şi pustnicii au rânduiala lor, limbajul lor, bucuriile lor, pe care nu le pot înţelege nimeni din cei ce trăiesc în lume.

Dintre toate ucenicele maicii Paisia, fericita Teodora era cea mai înţeleaptă, cea mai râvnitoare în toate. Postea mai mult decât toate, făcea mii de metanii, citea zilnic psalmii lui David, iar noaptea priveghea până aproape dimineaţa.

Rânduiala lor era astfel: ziua citeau cele şapte laude şi toată Psaltirea. Apoi lucrau câte ceva în jurul chiliilor, tăiau lemne de foc, adunau bureţi şi fructe de pădure, aduceau

apă şi pregăteau ceva de mâncare pentru seară. După asfinţitul soarelui mâncau împreună puţini pesmeţi de pâine cu cele ce puteau aduna din pădure. Uneori căpătau câte ceva de hrană sau de îmbrăcat de la credincioşii din alte sate care ştiau de dânsele. Noaptea dormeau numai trei ore pe laviţa din cetină de brad, apoi se sculau iar la rugăciune. După citirea Utreniei, făceau multe metanii şi închinăciuni până către ziuă. După pravila cea rânduită, Cuvioasa Teodora se retrăgea din chilie în pădure, la un loc tăinuit, unde singură vorbea numai cu Dumnezeu în cele mai fierbinţi rugăciuni şi lacrimi. Acolo stătea în genunchi cu mâinile ridicate la cer ceasuri întregi, acolo plângea mult cu faţa la pământ, acolo făcea multe metanii, neştiută de nimeni.

Dar iată că sosi un ceas de grea încercare pentru Cuvioasa Teodora şi celelalte două surori. Maica lor duhovnicească, schimonahia Paisia, se duse la Domnul, lăsându-şi ucenicele sărmane şi fără povăţuitor. Atunci au îngropat în faţa chiliei rămăşiţele ei pământeşti; iar ele au rămas singure să se lupte cu ispitele, cu gândurile şi cu străinătatea. Fericita Teodora ar fi dorit să rămână în pustie cu celelalte maici până la moarte, ca ceea ce era foarte iubitoare de linişte, dar ele

n-au voit. Deci îngenunchind lângă mormântul maicii lor duhovniceşti, au făcut rugăciuni cu multe lacrimi, apoi sărutându-se una cu alta, s-au despărţit pentru totdeauna; cele două maici s-au retras într-o mănăstire, iar Cuvioasa Teodora a rămas singură în munţi, cu Dumnezeu şi cu căprioarele pădurii.

Între timp, soţul ei rămas singur în lume, fără sprijinul moral al unei soţii credincioase şi fără copii, era bântuit de multe gânduri. Aştepta mereu, ani de zile, poate buna lui soţie Teodora se va întoarce înapoi. Dar cu fiecare zi ce trecea, speranţa lui se tot spulbera. Apoi, auzind că Mănăstirea Nifon a fost arsă de turci şi că multe maici au fost omorâte, lăsând toate, s-a dus acolo să vadă ce s-a întâmplat cu Teodora. Văzând mănăstirea toată arsă şi părăsită, l-a cuprins o mare întristare. Ştia că acolo a trăit fericita lui soţie şi întreba cu dinadinsul să afle unde să se fi dus, ce să se fi întâmplat cu ea. Dar toţi îi spuneau că a fost junghiată de turci, căci nimeni nu ştia unde era tăinuită mireasa lui Hristos, Cuvioasa Teodora.

Atunci, plângând cu mare jale, el se hotărî să lase lumea şi să vină la o mănăstire, nu departe de locul unde trăise şi poate unde murise fericita lui soţie. Deci, mergând la Ismail, îşi împărţi averea la rude şi săraci, se

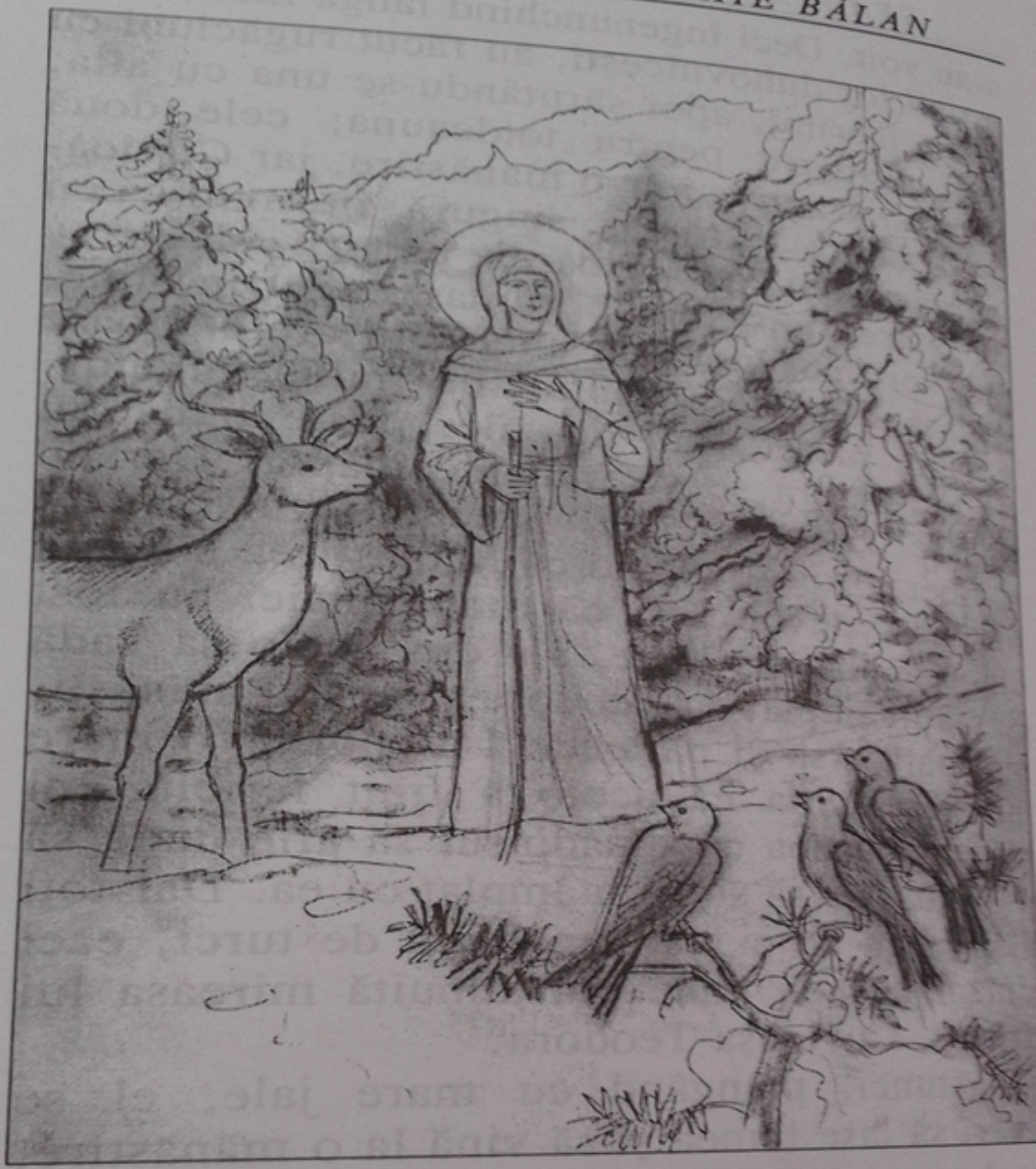

Cuvioasa Teodora a rămas singură în munţi, cu Dumnezeu şi cu căprioarele pădurii.

mărturisi la preot şi se duse la Mănăstirea Poiana Mărului, o vestită sihăstrie de călugări din munţii Buzăului. Acolo era o viaţă monahală mult mai aspră ca în alte mănăstiri. Acolo erau duhovnici vestiţi peste tot, iar prin munţii din jur trăiau mari pustnici, iubitori de linişte şi de rugăciune. Deci, pe măsură ce anii treceau, sufletul lui apăsat de întristare, trăind în pacea munţilor şi în liniştea rugăciunilor de noapte, mereu se uşura şi se unea cu Dumnezeu.

Dar Cuvioasa Teodora nu a mai rămas multe zile în părţile acelea. Inima ei mereu o îndemna să se retragă în munţii Neamţului, unde şi aici erau destule locuri de trăire pustnicească. Voia să se mai închine o dată la icoana făcătoare de minuni a Maicii Domnului din Mănăstirea Neamţ. Voia să mai vadă o dată locurile frumoase din împrejurimi pe unde umbla când era copilă şi pe unde au trăit atâţia sfinţi ascunşi de lume. Voia în sfârşit să moară aproape de locul ei natal, aşa cum au făcut unii din sfinţi, precum Sfântul Alexie, omul lui Dumnezeu, Sfântul Ioan Colibaşul, Cuvioasa Parascheva şi alţii.

Deci luând sfat de la duhovnicul ei şi primind cea mai de pe urmă binecuvântare, Cuvioasa Teodora porni spre munţii Neamţului, închinându-se din mănăstire în mănăstire,

până ajunse în faţa icoanei Maicii Domnului de la Mănăstirea Neamţ.

* * *

Trecând pe la biserica Sfântului Ioan Botezătorul din satul Vânători şi pe la mormintele părinţilor ei, nimeni n-o mai cunoştea, nimeni nu mai întreba de numele fericitei Teodora. Singura care o aştepta şi care se bucura de întoarcerea ei, era icoana Maicii Domnului de la Mănăstirea Neamţ. De aceea buna nevoitoare căzu înaintea ei şi cu potop de lacrimi îi mulţumi Prea Sfintei Născătoare de Dumnezeu că i-a îndeplinit dorinţa inimii, ajutându-i să se facă mireasă lui Hristos. Apoi se rugă ei, aşa cum singură se învăţase să se roage, ca să-i descopere voia Domnului şi să-i arate calea în care va merge de aici înainte. Sufletul ei dorea să se retragă iarăşi în pustie în preajma acestor mănăstiri. Voia să desăvârşească jertfa ei pentru Hristos. Voia să moară împăcată cu Dumnezeu şi cu conştiinţa ei. Voia să fie străină toată viaţa. Voia să-şi caute un loc tăinuit pentru rugăciune şi nu ştia unde s-ar afla un asemenea loc şi cine ar putea-o călăuzi.

Deci îndemnată de darul Sfântului Duh, se duse la stareţul Mănăstirii Neamţ, îi povesti viaţa ei şi îi ceru sfat şi duhovnicească

binecuvântare, de a se duce din nou la pustie, acolo unde îi va rândui. Iar bătrânul stareţ,

bărbat iscusit în cele duhovniceşti, se miră mult de râvna ei, dar o sfătui să nu se ducă la o aşa viaţă aspră singură, ci să fie măcar două-trei suflete, căci multe sunt ispitele pustnicilor. *Vai celui singur*, zice Sfânta Scriptură, *că de va cădea, nu este cine să-l ridice*.

Dar ca să nu mâhnească cu totul duhul fericitei Teodora, bunul păstor i-a dat sfat să se ducă la egumenul schitului Sihăstria, de curând întemeiat şi să asculte de el ca de Însuşi Hristos. Era în jurul anului 1660. Cuvioasa Teodora nu avea mai mult de 40 de ani. Era vârsta marilor realizări. Vârsta când omul poate săvârşi fapte îndrăzneţe în viaţă, căci acum elanul tinereţii se întâlneşte cu înţelepciunea bătrâneţii.

Fiind fiică a dumnezeieştii ascultări, buna nevoitoare ascultă sfatul marelui stareţ şi veni la Schitul Sihăstria. Pe atunci valea Sihăstriei era cel mai vestit loc de refugiu duhovnicesc şi trăire pustnicească din munţii Neamţului. Înconjurată de jur-împrejur de culmi nu prea înalte de munţi, îmbrăcată în codri seculari de fag şi brad şi dăruită cu destule izvoare şi poieni însorite, valea singuratică a Sihăstriei oferea cele mai prielnice condiţii pentru viaţa ascetică. Ferită din calea oricăror drumuri şi poteci, această mică

depresiune subcarpatică a adăpostit de-a lungul ultimelor secole sute şi sute de călugări sihaştri, iubitori de linişte şi de Dumnezeu,

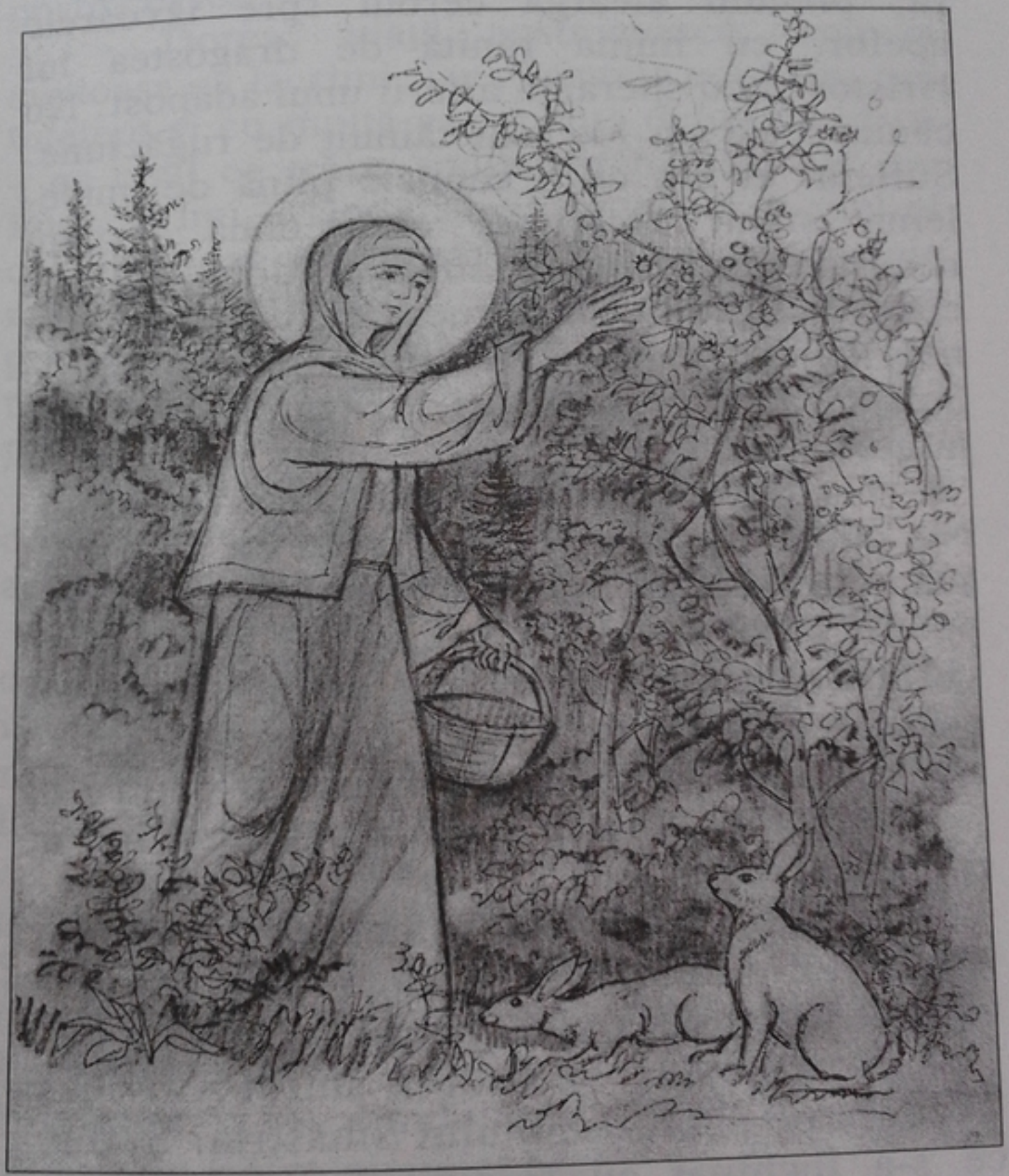

dintre care unii au ajuns la o înaltă treaptă de trăire duhovnicească.

În locul acesta a alergat Cuvioasa Teodora, precum aleargă cerbul spre izvoarele apelor, cu inima rănită de dragostea lui Hristos şi cu speranţa aflării unui adăpost. Nu căuta decât un loc mai tăinuit de rugăciune. Sufletul ei era ca o candelă plină de untdelemn sfânt. Ochii ei erau două izvoare nesecate de lacrimi. Mâinile ei, două făclii de ceară înălţate la cer. Trupul ei, un fir de crin neprihănit. Faţa ei, o filă împodobită de Scriptură. Iar inima ei, o vatră caldă de jăratec sfânt.

Nu-i trebuia nimic din plăcerile lumii. Nu căuta decât pe Hristos. Purta în suflet scânteia Duhului Sfânt. Aproape de ea simţea pe Hristos. Îi auzea chiar paşii. Voia să vorbească numai cu Iisus. Voia să-şi aprindă candela inimii cu focul dragostei dumnezeieşti. Voia să se roage neîncetat pentru ea şi pentru toţi. Pentru aceasta căuta un loc de rugăciune.

Ajunsese doar la jumătatea drumului. Acum se străduia să ajungă până sus, la capătul urcuşului duhovnicesc.

Cu nădejdea aceasta a intrat Cuvioasa Teodora pe poarta schitului Sihăstria. Şi după ce s-a închinat cu lacrimi în biserică, s-a

prezentat la părintele egumen, ieroschimonahul Varsanufie, căruia i-a mărturisit întreaga ei viaţă şi dorinţa aflării unui loc de nevoinţă pustnicească.

– Doresc viaţă pustnicească, spunea cuvioasa cu lacrimi, iar părintele egumen, om înţelept şi cu multă experienţă duhovnicească – ca unul ce trăise mulţi ani în pădurile din împrejurimi – lăudă râvna inimii şi scopul ei cel bun, dar nu încetă de a-i spune ispitele mari ce o aşteaptă, greutăţile vieţii aspre de pustie, luptele permanente cu gândurile, cu trupul şi cu diavolii, precum şi nevoia unui povăţuitor iscusit.

Deci simţind că darul lui Dumnezeu se odihnea în inima ei şi că mâna Lui o va acoperi de toate primejdiile, i-a spus:

– Du-te la pustie, pentru încercare, un an de zile. Dacă vei putea birui mulţimea ispitelor şi vei afla pace sufletească, vei rămâne mai departe cât vei putea, chiar până la moarte...

Apoi chemând la sine pe părintele ieroschimonah Pavel, duhovnic iscusit atât al Sihăstriei, cât şi al multor călugări ce se linişteau prin pădurile din împrejurimi, i-a încredinţat grija Cuvioasei Teodora şi l-a îndemnat să-i rânduiască undeva un loc tăinuit de trăire pustnicească.

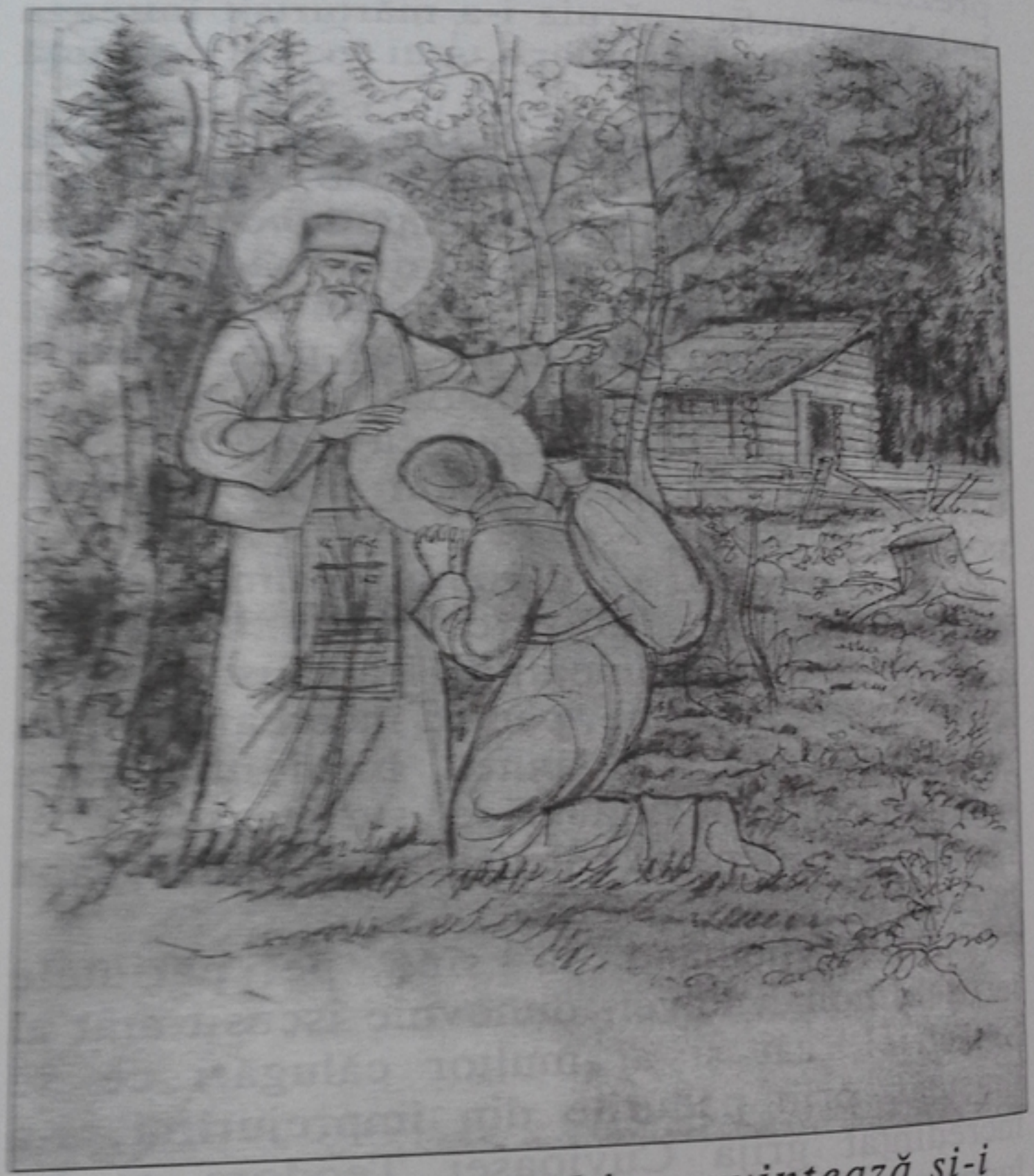

Părintele Pavel o binecuvintează şi-i încredinţează chilia de la Sihla.

Părintele Pavel, ca şi părintele egumen, trăise mulţi ani în pustie. El era unul din cei şapte ieroschimonahi care au întemeiat schitul Sihăstria în anul 1655, ca să fie pentru nevoile duhovniceşti ale pustnicilor din jur. El cunoştea mulţi călugări sihaştri, din care unii foarte sporiţi. El ştia multe poteci de taină care duceau la chiliile şi bordeiele pustnicilor. El cunoştea locurile cele mai singuratice şi poienile cele mai însorite. El cunoştea bucuriile şi ispitele sihaştrilor. La dânsul veneau mulţi dintre ei să se mărturisească şi să primească Dumnezeieştile Taine.

Deci părintele Pavel, după ce mai întâi împărtăşi pe Cuvioasa Teodora cu Prea Curatele Taine ale Domnului nostru Iisus Hristos şi după ce fericita se închină cu lacrimi la icoana Maicii Domnului din biserică, patroana schitului Sihăstria şi a tuturor călugărilor, împreună porniră pe cărări de taină spre stâncile Sihlei. Acolo erau desişuri de pădure greu de străbătut. Acolo erau stânci cu peşteri mici, atât de căutate de pustnici. Acolo la Sihla, cu secole în urmă se formase o tradiţie de trăire sihăstrească, vestită peste tot în partea locului. Sihla! Patria liniştii. Sihla, munte binecuvântat de Dumnezeu! Sihla, loc sfânt şi tăinuit, cu păduri, stânci şi căprioare!

Acolo, sub o perdea însorită de stânci, se afla o mică chilie de lemn, în care trăise nu demult un vestit duhovnic sihastru, care trecuse la Domnul. Şi părintele Pavel ştia acest lucru. El cunoştea toate chiliile şi peşterile din jurul Sihlei. Acolo a dus el pe mireasa lui Hristos, fericita Teodora, pe care a încredinţat-o darului Duhului Sfânt. Apoi, dându-i multe sfaturi cum să se păzească de uneltirile vrăjmaşului, cum să-şi împlinească sfintele rugăciuni şi cum să se lupte cu ispitele pustiei, i-a rânduit ca loc de tainică vorbire cu Dumnezeu, peştera de alături. Deci, după ce i-a dat duhovnicească binecuvântare, a lăsat-o în grija Domnului.

Odată ajunsă la Sihla în cea mai desăvârşită singurătate şi linişte, Cuvioasa Teodora a început să trăiască o viaţă duhovnicească mult mai aspră ca în trecut. Având condiţii aşa de prielnice de nevoinţă pustnicească, având duhovnic foarte iscusit şi fiind înconjurată peste tot de nenumăraţi alţi sihaştri, ea se simţea mereu îndemnată, mereu atrasă spre culmi spirituale nebănuite.

La Sihla Cuvioasa Teodora era în patria ei, în pământul liniştii şi al rugăciunii. Însuşi locul o învăţa cum să se nevoiască. De acum fericita începe marea ei nevoinţă, marea rugăciune, marea taină a vieţii ei, pe care noi

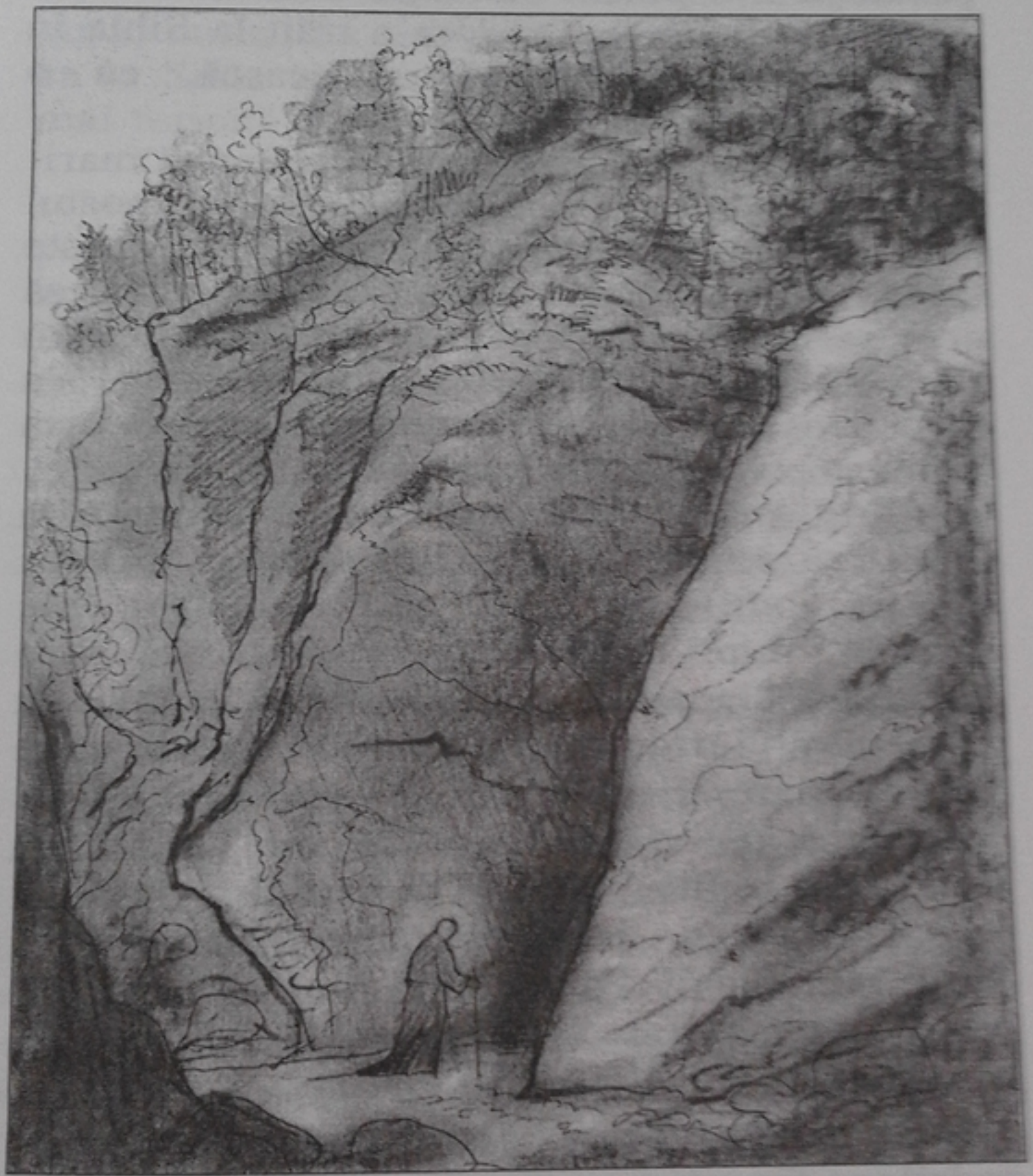

Ajunsă la peştera Sihlei a început să trăiască o viaţă duhovnicească mult mai aspră.

păcătoşii n-o putem cunoaşte decât numai în parte. Căci Sfânta Teodora a trăit la Sihla în cea mai aspră trăire pustnicească, ca o adevărată sfântă.

Două au fost nevoinţele ei cele mai mari, sau aripile cu care a zburat la cer: postul desăvârşit şi rugăciunea de foc. Prin aceste fapte bune, Cuvioasa Teodora se silea să urmeze marilor cuvioşi care s-au nevoit prin pustietăţile şi crăpăturile pământului şi în chip deosebit voia să urmeze Sfintei Maria Egipteanca din pustia Iordanului.

Câţi ani s-a ostenit Cuvioasa Teodora la Sihla, nu se ştie exact. Unii spun că şaizeci de ani; alţii cred că patruzeci; iar noi socotim, după datele care le avem, că ea a trăit la Sihla peste 20 de ani. Dar nu atât numărul anilor ne interesează, ci faptele ei ne sunt de mare folos.

După ce Sfânta Teodora s-a stabilit în acea mică chilie părăsită de la Sihla, nimeni nu ştia taina ei, decât egumenul Sihăstriei şi ieroschimonahul Pavel, duhovnicul pustnicilor. Ea venea foarte rar în vale la schit pentru spovedanie şi Împărtăşanie. Şi aceasta fie pentru că era greu de străbătut prin desişul codrilor, fie pentru că era singura femeie ce se nevoia în partea locului. Fericita nu voia să fie ştiută de nimeni. Nu voia nici măcar să

fie văzută de cineva. Ea voia să trăiască singură, numai cu singur Dumnezeu. Şi nicăieri ca la Sihla nu era mai singură, nu se simţea mai fericită.

De la o vreme, nu mai venea nici până la schitul Sihăstria. Poate era suferindă sau poate obosise de mulţimea nevoinţelor. De aceea, părintele Pavel îi ducea Prea Curatele Taine la Sihla, căci el mergea uneori să cerceteze pe pustnicii bătrâni la chiliile lor şi mai ales pe cei bolnavi, alteori era chemat să îngroape pe cei trecuţi la Domnul sau singur mergea să stea o vreme la linişte, mai ales în sfintele posturi. Deci, ori de câte ori avea prilejul, cerceta şi pe Cuvioasa Teodora, asculta mărturisirea ei, se folosea de ostenelile ei şi îi dădea multe sfaturi duhovniceşti. Că nimeni din oameni nu are mai multe bucurii, dar şi mai grele ispite ca pustnicii. Şi acestea nu pot fi biruite decât prin mult sfat, prin spovedanie, post şi rugăciune.

Iar rânduiala Sfintei Teodora la Sihla, era aceasta:

Se ruga neîncetat, îndeosebi cu rugăciunea lui Iisus pe care o învăţase cât a stat în munţii Buzăului. Noaptea dormea cel mult două ore până la miezul nopţii, când se scula la rugăciune. Căci niciodată n-a aflat-o dormind miezul nopţii sau răsăritul soarelui sau

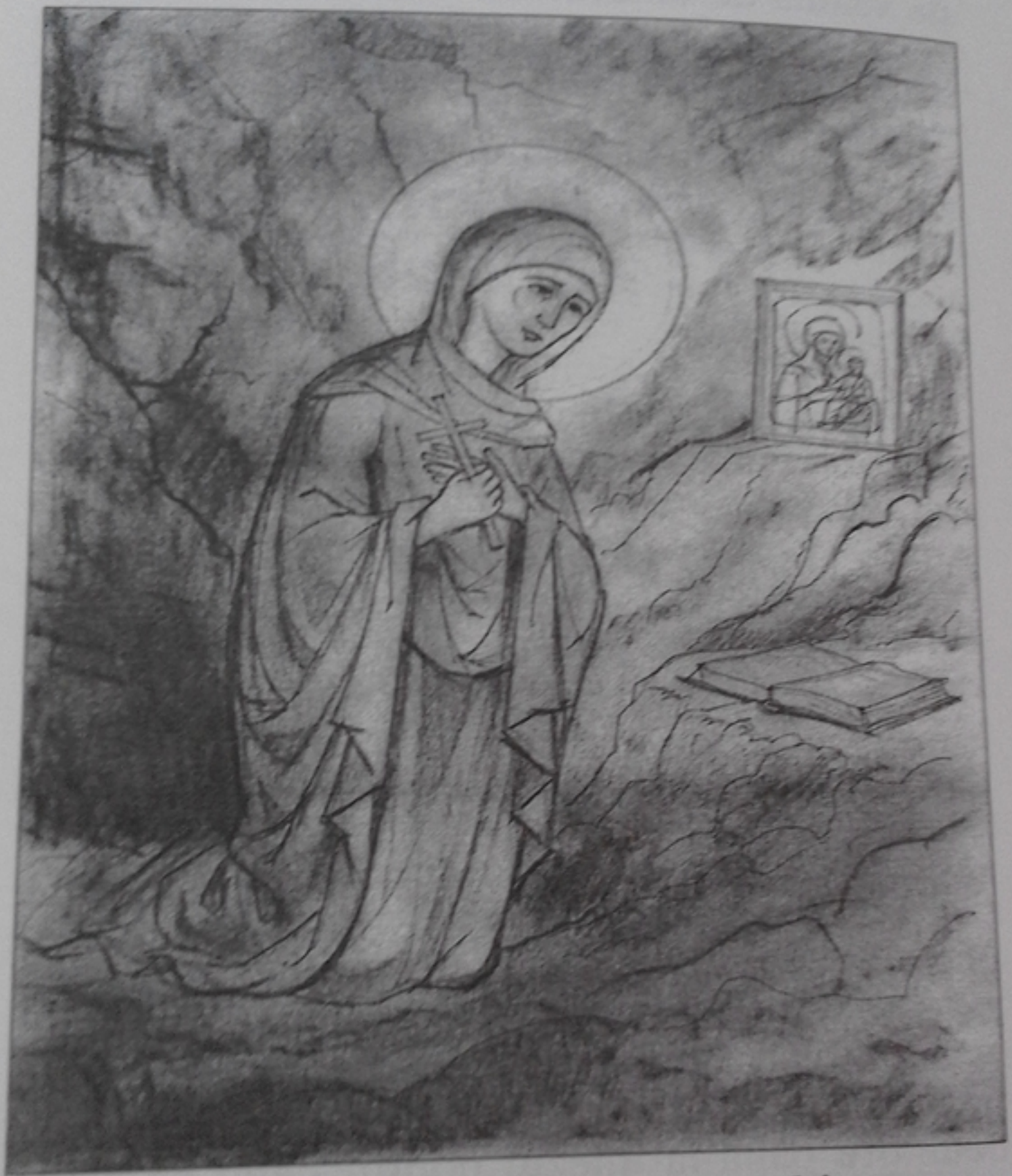

Se ruga neîncetat, îndeosebi cu rugăciunea lui Iisus.

ceasul cel de amiază. După ce citea sau rostea pe de rost toată Utrenia, apoi făcea multe metanii cu lacrimi şi adâncă umilinţă. Iar când se încălzea inima ei de darul Duhului Sfânt, cădea în genunchi şi ridicându-şi mâinile la cer se ruga cu cea mai curată şi mai fierbinte rugăciune, aşa numita rugăciune de văpaie sau contemplativă, care ţinea până dimineaţa, iar uneori până spre amiază. Dacă Darul Sfântului Duh o cerceta, Cuvioasa Teodora ajungea în extaz. Nu mai simţea oboseala trupului, ci se ridica mai presus de toată simţirea firească, vorbea direct cu prea Dulcele Iisus, se îndulcea de bucurii negrăite, iar faţa şi mâinile ei iradiau o lumină divină, care se retrăgea odată cu săvârşirea rugăciunii.

După această înaltă rugăciune Sfânta Teodora ieşea în preajma chiliei, zicând rugăciunea lui Iisus şi îşi pregătea puţine lemne de foc şi seminţe pentru mâncare. Din vreme în vreme părintele Pavel îi trimitea pesmeţi uscaţi, pe care fericita îi înmuia în apă şi îşi potolea slăbiciunea firii. Iar când nu avea pesmeţi mânca bureţi fierţi, alune, mure, zmeură şi mai ales un fel de rădăcini de ferigă, ce creşte până azi pe stâncile Sihlei, care se mai cheamă "iarbă dulce", sau "măcrişul Sfintei Teodora" (polypodium vulgare).

După această scurtă recreere, sfânta se retrăgea din nou în chilie şi începea rugăciunile Vecerniei, citirea Psaltirii şi alte rugăciuni de seară. Apoi târziu gusta puţină hrană, atât cât să-şi ţină viaţa şi aşa se odihnea. Patul ei era puţină cetină de brad aşternută pe pământ, peste care punea muşchi de pe stânci. Apa şi-o procura vara dintr-o mică scobitură – ce se vede până azi – săpată pe creştetul unei stânci, unde se aduna din rouă şi din ploi, căci la Sihla ploua mult în timpul verii. Iarna îşi procura apa din zăpadă, care de asemenea se găsea din belşug.

Dar cea mai grea nevoinţă a Cuvioasei Teodora era lupta neîncetată cu nălucirile diavoleşti care o supărau foarte mult mai ales în timpul rugăciunii, iar uneori şi în vremea somnului. Că uneori făceau zgomot în jurul chiliei, se închipuiau în fiare sălbatice care ameninţau pe cuvioasa cu ţipete înfricoşate. În timpul rugăciunii îi dădeau somn greu, îi tulburau gândurile, apăreau năluciri de îngeri sau de alte închipuiri, care încercau să o îndepărteze de la dumnezeiasca rugăciune. Iar când Sfânta Teodora ridica mâinile la cea mai curată rugăciune, toate duhurile rele dispăreau, fiind arse de focul rugăciunii ei. Dar nu puţin suferea şi din cauza lipsei de hrană, de haine şi a celor mai de nevoie.

Iarna răbda mult din pricina gerului aspru, vara din cauza ploilor multe care pătrundeau prin acoperişul chiliei vechi.

Odată, năvălind turcii asupra satelor şi mânăstirilor din ţinutul Neamţ, s-au umplut codrii de săteni şi de călugări. Atunci au ajuns câteva călugăriţe şi la chilia Cuvioasei Teodora. Deci le-a zis fericita:

– Rămâneţi voi în chilia mea, căci eu am alt loc de adăpost. Din ceasul acela s-a dus într-o peşteră mică din apropiere şi acolo se nevoia singură, neştiută de nimeni, iar noaptea se odihnea puţin pe lespedea de piatră care se vede până astăzi în fundul peşterii.

Altădată, rătăcind o ceată de turci prin munţii Sihlei, din lucrarea satanei, au dat de peştera Cuvioasei Teodora. Deci, năvălind asupra ei ca s-o ucidă, sfânta a căzut în genunchi şi, înălţându-şi mâinile către cer, a strigat:

– Izbăveşte-mă, Doamne, de mâinile ucigaşilor! În clipa aceea s-a deschis prin minune peretele din fundul peşterii, iar mireasa lui Hristos, ascunzându-se în pădure, s-a izbăvit de moarte.

După mulţi ani de aspră nevoinţă, se întâmplă cu rânduiala lui Dumnezeu ca părintele Pavel să treacă la cele veşnice, fără a spune altui duhovnic taina vieţii Cuvioasei Teodora. Îndată după aceea, muri şi egumenul schitului Sihăstria, încât nimeni din schit sau din altă parte nu ştia locul unde se află fericita.

Mai mult de zece ani, ea a trăit la Sihla uitată de toţi, lipsită de orice ajutor omenesc şi neştiută de nimeni. Aceştia sunt cei mai de pe urmă ani din viaţa Sfintei Teodora. Şi aceasta este cea mai rodnică perioadă din viaţa ei, când ajunge să nu mai simtă frigul, nici arşiţa, nici foamea, nici somnul. Acum cuvioasa dobândeşte de la Dumnezeu darul rugăciunii neîncetate şi putere asupra duhurilor celor diavoleşti care nu mai îndrăzneau să o supere. Trupul ei era slab ca un schelet, părul alb şi lung, faţa răspândea o lumină divină. Hainele ei se rupseseră aproape de tot. Mai rămăsese din ele doar nişte zdrenţe cu care fericita îşi acoperea mijlocul. Din mila lui Dumnezeu trupul ei nu mai simţea iuţimea frigului. De aceea Sfânta Teodora părăsi chilia şi se retrase cu totul în peşteră.

Acolo îşi trăi ultimii şi cei mai fericiţi ani numai în rugăciune şi contemplaţie a lui Dumnezeu. Acum nu mai ieşea din peşteră nici ziua nici noaptea, se ruga şi stătea cu mâinile la rugăciune. Nimic nu mai făcea cu osteneală, căci ajunsese la măsura bărbatului desăvârşit. Dobândise şi darul înainte vederii, că ştia cele viitoare, postea fără să simtă foamea câte o săptămână întreagă, iar uneori nu mânca nimic săptămâni de zile.

Se apropia ceasul obştescului sfârşit, pe care Sfânta Teodora îl aştepta cu atâta bucurie. Dorea să se mute mai degrabă la odihnă. Dorea să vadă aievea slava Sfintei Treimi. Dorea să se împărtăşească din bucuriile cele negrăite ale Împărăţiei Cerurilor împreună cu toţi sfinţii. Trupul ei ostenit şi uscat de post, de ger şi de sete îşi cerea şi el odihna, că toate cele pământeşti au un început şi un sfârşit.

Acestea ştiindu-le Sfânta Teodora şi înţelegând cu duhul că sfârşitul ei este aproape, se întrista cu inima că nu voia să moară neîmpărtăşită cu dumnezeieştile Taine. De aceea se ruga neîncetat ziua şi noaptea să trimită Dumnezeu o fiinţă omenească care să-i aducă Sfânta Împărtăşanie înainte de obştescul sfârşit. Iar bunul nostru Mântuitor Care *face voia celor ce se tem de Dânsul*, i-a împlinit cererea ei într-un chip ca acesta:

Era într-o Duminică de vară după Vecernie. Părinţii şi fraţii schitului Sihăstria se adunau la trapeză să ia masa de seară. Deodată unii dintre ei au observat un stol de păsări care au intrat prin ferestre şi după ce au luat în ciocuri bucăţi de pâine au zburat lin în partea de miazăzi. Lucrul acesta se întâmplase şi în alte zile. Deci văzând acestea părintele egumen şi fiind mişcat de Duhul Sfânt, zise către toţi:

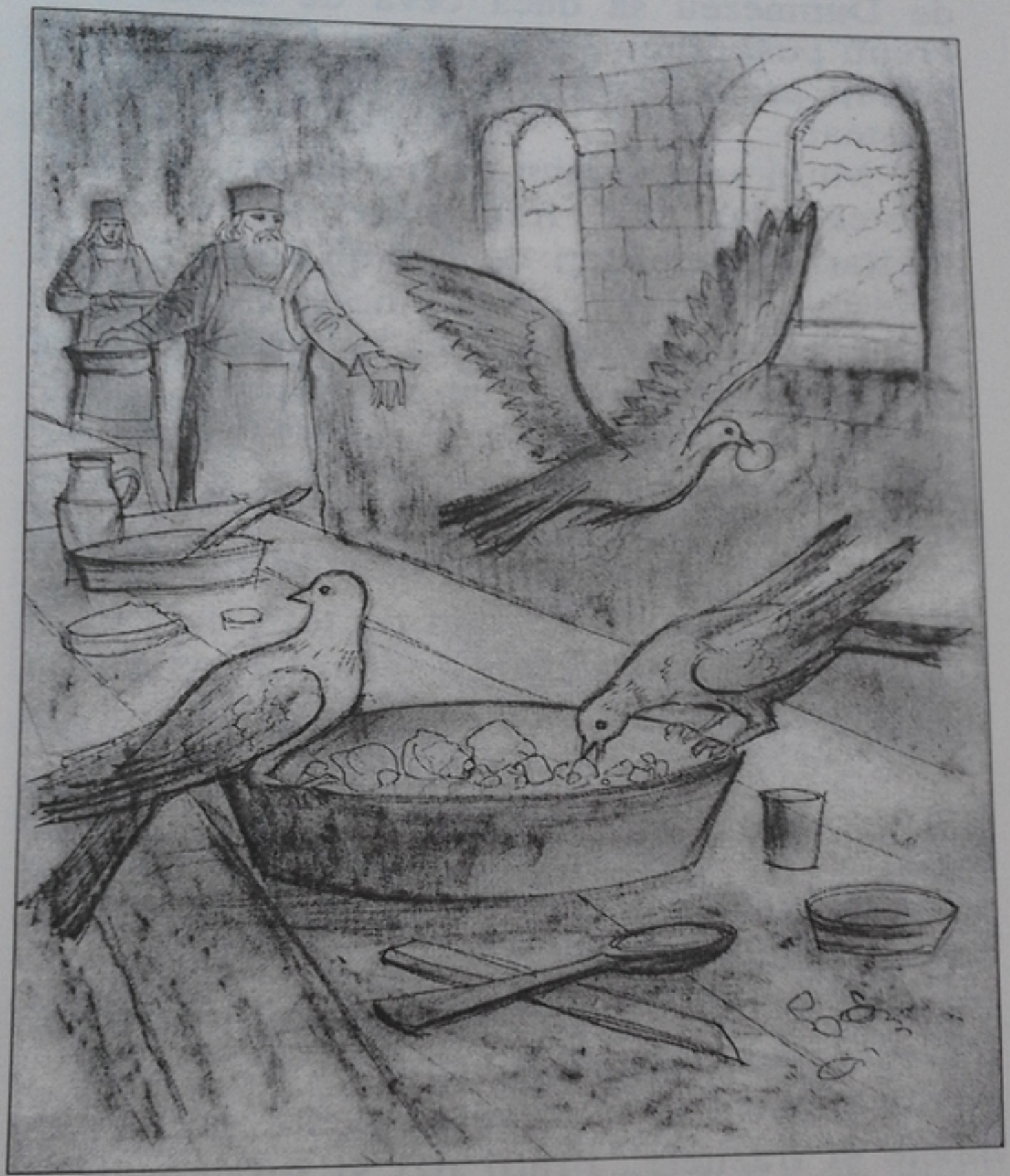

– Să ştiţi că păsările acestea nu au venit aici de capul lor. Cred că ele au fost trimise

de Dumnezeu să ducă ceva de mâncare la vreun pustnic cu viaţă sfântă. Cine ştie câţi plăcuţi ascunşi are Dumnezeu prin pădurile acestea!

Mulţi s-au umplut de mirare de cuvintele acestea. Iar doi fraţi care tocmai erau bucătari, îndemânaţi de Duhul Sfânt şi plini de elanul tinereţii, cerură binecuvântare de la părintele egumen să se ducă prin pădure până spre miazăzi, încotro zburară păsările, poate vor afla vreun pustnic. Deci luând binecuvântare s-au dus. Era aproape de asfinţit. Nimeni nu ştia ce se va întâmpla.

Pădurile erau seculare, pline de arbori căzuţi, de stânci şi de rugi de tot felul, încât fraţii mergeau foarte greu. Seara se lăsa, iar dinspre răsărit se ridicau nori negri de ploaie cu tunete şi fulgere. Calea se făcea tot mai anevoioasă şi fără nici o orientare. După două ore de mers, veni întunericul nopţii şi norii se pregăteau de ploaie. Fraţii se rătăciseră cu totul. O frică mare îi cuprinsese. Înaintau numai la lumina fulgerelor. Aveau încredere în puterea binecuvântării. Apoi o ploaie puternică se revărsă peste păduri cu tunete şi trăsnete. Fraţii uzi şi înfricoşaţi se retraseră lângă tulpina unui brad. Aşteptau să se facă ziuă şi se rugau.

Doi fraţi luând binecuvântare s-au dus
încotro zburară păsările,
poate vor afla vreun pustnic.

De la o vreme a încetat ploaia şi cerul s-a înseninat. Deodată unul din ei observă o lumină străvezie licărind între stânci la o mică depărtare.

– Hai să fugim, frate, zise cel mic, să nu fie cumva tâlharii.

– Ba nu, răspunse celălalt. Să mergem încet aproape, să vedem ce-o fi.

Şi minune mare! Cum se apropiară de acea lumină, văzură o văpaie de raze strălucind, la gura unei peşteri, ca o limbă de foc care se ridica până la cer, iar în mijloc desluşiră o figură de om ridicat de la pământ, ce stătea nemişcat cu mâinile întinse la cer. Era Sfânta Teodora ce se ruga cu cuvinte de foc să-i trimită Dumnezeu Preacuratele Taine înainte de obştescul ei sfârşit. Era clipa celei mai înalte rugăciuni. Mâinile ei păreau două lumânări aprinse, faţa albă ca de înger iradia o lumină divină. Părul alb ca zăpada cădea peste umeri.

Fraţii se cuprinseră de frică mare. Nu ştiau ce să creadă. Nici nu puteau fugi, nici nu îndrăzneau să se apropie. Aşa ceva nu mai văzuseră niciodată. Iată la ce măsură de sfinţenie ajunsese Cuvioasa Teodora! Apoi, în clipa acelei emoţii, sfânta lăsă mâinile în jos de la rugăciune şi lumina aceea dispăru. Din gura peşterii se auzi un glas:

Văzură o văpaie de raze strălucind, iar în mijloc deslușiră o figură de om ridicat de la pământ.

– Fraţilor – şi le-a spus pe nume –, sunt o femeie păcătoasă, nu vă temeţi! Apropiaţi-vă şi aruncaţi-mi o haină că sunt goală.

Fraţii se apropiară de peşteră. Cel mai mare îi aruncă rasa, iar celălalt centironul. Sfânta Teodora se îmbrăcă cu ele, iar trenţele ce le purta le puse alături. Apoi adăugă cuvioasa:

– De mulţi ani mă nevoiesc aici uitată de lume fără a vedea faţă de om. Mă cheamă Teodora. Şi iată sunt patruzeci de zile de când mă rog lui Dumnezeu să-mi trimită un duhovnic cu Preacuratele Taine ale Domnului nostru Iisus Hristos. Că de mult nu sunt împărtăşită şi mâine la orele şase din zi (ora douăsprezece) voi pleca din lumea aceasta. Deci duceţi-vă acum la mănăstire şi spuneţi părintelui egumen să trimită mâine dimineaţă la orele trei din zi (ora nouă) pe duhovnicul Antonie şi ierodiaconul Lavrentie cu Dumnezeieştile Taine...

– Dar cum să mergem acum la mănăstire, a zis fratele cel mai mare, că noi ne-am rătăcit prin pădure şi nu ştim în ce parte este Sihăstria?

– Uitaţi-vă la răsărit, le-a zis Sfânta Teodora, vedeţi două sfeşnice de lumină?

– Vedem.

– Mergeţi după ele, şi îndată veţi ajunge la mănăstire.

Atunci fraţii, însemnându-se cu semnul Sfintei Cruci şi lepădând frica de mai înainte, simţiră o nespusă bucurie în inima lor, că văzură un suflet aşa de sfânt. Deci, ascultând cuvântul Sfintei Teodora, porniră în vale spre Sihăstria călăuziţi de cele două lumini cereşti şi îndată cu rugăciunile ei ajunseră la poarta mănăstirii. Era miezul nopţii. Tot soborul era la slujba Utreniei. Bătând în poartă, portarul le deschise şi fraţii merseră în biserică. După Utrenie se duseră la părintele egumen, îi povestiră tot ce li se întâmplase pe cale, cum aflară pe Sfânta Teodora şi rugămintea ei cea mai de pe urmă de a fi împărtăşită. Atunci părintele egumen chemă pe ieroschimonahul Antonie şi pe ierodiaconul Lavrentie, le spuse taina şi le porunci ca de dimineaţă să plece la Sihla cu cei doi fraţi, să împărtăşească pe Sfânta Teodora cu dumnezeieştile Taine şi să îngroape rămăşiţele ei pământeşti.

Vestea aflării unui mare pustnic la Sihla se auzi repede în toată mănăstirea, încât dimineaţă plecară spre Sihla cu mare evlavie aproape tot soborul Sihăstriei, pentru a vedea încă în viaţă pe Sfânta Teodora, pentru a auzi din gura ei măcar un cuvânt de folos şi pentru a-i cânta slujba înmormântării. Numai cei

bătrâni şi neputincioşi nu au urcat atunci la Sihla. Căci a vedea faţa unui sfânt care s-a nevoit aşa de mult pentru dragostea lui Hristos este un lucru foarte rar în viaţa oamenilor, care nu se întâmplă adesea.

Ajungând la peşteră, au aflat pe Sfânta Teodora stând la rugăciune în genunchi şi cu mâinile în sus. Era albă şi luminată la faţă de darul Sfântului Duh. Trupul ei ostenit şi chinuit de post, de metanii, de ger şi de priveghere era slab ca un schelet, încât abia se mai ţinea duhul în ea. „Slavă Ţie, Doamne, că mi-ai ascultat rugăciunea", a zis cuvioasa. Apoi i s-au citit rugăciunile de împărtăşanie şi zicând Crezul a primit Preacuratele Taine.

După ce a mulţumit lui Dumnezeu pentru acest nepreţuit dar, Sfânta Teodora a început a-şi povesti viaţa şi nevoinţele ei părinţilor care o înconjurau cu multă cucernicie. Era slăbită, încât nu mai putea sta în picioare. Stătea jos pe cetină de brad în gura peşterii. Glasul ei de abia se auzea, iar cuvintele ei veneau parcă din altă lume. Ele ieşeau dintr-o inimă împăcată cu Dumnezeu în care nu mai locuia nici un păcat. De aceea intrau la inima tuturor. Toţi erau uimiţi, iar ochii lor erau plini de lacrimi. Ce mare fericire să vorbeşti cu un sfânt, să vezi faţa lui, să auzi cuvintele lui, să urmezi vieţii lui!

Timp de două ceasuri Sfânta Teodora le-a spus întreaga ei viaţă. Cum mergea de mică la Mănăstirea Neamţ, cum a vrut să intre într-o mănăstire de maici, cum a ajuns la Ismail, cum s-a nevoit la Mănăstirea Nifon, şi de acolo în munţii Buzăului şi cum a ajuns apoi la peştera din Sihla.

Le-a spus câte ispite suferise de la diavoli aici şi cât răbdase din cauza gerului, a lipsei de hrană şi a atâtor primejdii. Apoi le-a spus cum bunul nostru Mântuitor a întărit-o cu darul Sfântului Duh, ca să nu mai simtă frigul, foamea, setea şi cum primise darul rugăciunii celei curate şi al înainte-vederii. Le-a amintit cum Dumnezeu o mângâia în străinătatea ei prin nişte păsări de pădure, care mereu îi aduceau din Sihăstria bucăţi de pâine pentru a-i potoli foamea.

– Iată cojile de pâine pe care le-au adus păsările, a spus sfânta, arătând cu mâna spre stânca de alături. Multe din ele erau mucegăite. Văzând acestea, părinţii înţeleseră taina acelor păsări şi slăviră pe Dumnezeu.

Săvârşindu-şi povestirea, glasul Sfintei Teodora începu a slăbi. Sosise ceasul obştescului sfârşit şi începutul odihnei.

– Eu mă duc de acum la Domnul meu, Iisus Hristos. Binecuvântaţi-mă pe mine păcătoasă şi îngropaţi în peşteră trupul meu.

Părinţii înţelegând taina, se rugau. Cu o ultimă putere a zis:

– Slavă lui Dumnezeu pentru toate!

Apoi însemnându-se cu Sfânta Cruce, se aşează pe cetină şi adormi în faţa peşterii. Era într-o zi de luni în luna iunie. Cerul era senin şi nu adia nici un fir de vânt. Soarele de amiază îşi slobozea câteva raze de lumină până lângă trupul sfintei. Stâncile şi brazii din jur păreau întristaţi că nu vor mai auzi rugăciunile ei. Aşa a trăit şi s-a mutat la cele veşnice Sfânta Teodora de la Sihla, mireasa lui Hristos şi fiica binecuvântării, căci nimic nu a făcut în viaţa ei fără poruncă, fără sfat, fără binecuvântare.

Deci după ce părintele Antonie săvârşi slujba prohodului, luară cu toţii trupul Sfintei Teodora şi îl îngropară în peşteră, acoperindu-l cu cetină şi cu pietre, apoi, dând slavă lui Dumnezeu, se întoarseră la Sihăstria.

Vestea aceasta se auzi îndată peste tot, încât mulţi călugări, maici şi mireni din împrejurimi mergeau cu multă evlavie la peşteră, se închinau la mormântul Sfintei Teodora, aprindeau o lumânare şi se întorceau înapoi întăriţi duhovniceşte. Nu după mulţi ani se auzi despre nevoinţa ei şi la mănăstirea Poiana Mărului unde trăia fericitul ei soţ, ieromonahul Elefterie.

Săvârşind slujba prohodului, îngropară trupul Sfintei Teodora în peşteră.

Auzind de aceasta, sufletul lui râvnea să vadă măcar mormântul aceleia care i-a fost călăuză în viaţă. Deci ajungând la Mănăstirea Neamţ, se închină la aceeaşi icoană a Maicii Domnului. Apoi veni la Sihăstria, luă binecuvântare de la părintele egumen şi după ce se închină la mormântul Sfintei Teodora se făcu şi el pustnic în aceeaşi chilie de sub stâncă unde mai înainte trăise ea. Şi acolo în tihna codrilor s-a nevoit ieromonahul Elefterie în post, rugăciuni şi lacrimi încă mulţi ani. În fiecare noapte priveghea şi în fiecare zi se închina la mormântul Sfintei Teodora din peşteră. Apoi a trecut şi el la Domnul şi a fost îngropat jos în Poiana Sihlei. Era la începutul secolului XVIII.

În anul 1731 auzindu-se peste tot despre Sihla, despre pustnicii vestiţi care se nevoiau împrejurul ei, despre peştera minunată a Sfintei Teodora şi despre mormântul ieromonahului Elefterie din poiană, a aflat despre aceasta şi familia boierilor Cantacuzino, care, văzând frumuseţea sălbatică a acestor locuri, a ridicat aici o biserică de lemn, cu hramul "Naşterea Sfântului Ioan Botezătorul", chiar pe mormântul din poiană, ca să fie "spre veşnica lor pomenire". Şi astfel schitul Sihla devine o mică sihăstrie a marilor pustnici care trăiau tăinuiţi prin desişurile din jur.

În fiecare an la hramul schitului, puţinii închinători care puteau urca până sus, cinsteau odată cu hramul Sihlei şi pomenirea cea de peste an a Sfintei Teodora de la Sihla. Astfel ziua de 24 iunie devenise prin tradiţie locală, zi de îndoită prăznuire. Cu vremea, cultul ei s-a extins şi mai mult. Mii de pelerini urcau în fiecare an, încă de la jumătatea secolului al XVIII, pe toate potecile care duceau la schit sau la peşteră. Iar la întoarcere spuneau şi altora despre Sfânta Teodora şi despre liniştea duhovnicească a acestui schit.

În vara anului 1763, Ioniţă Aga Cantacuzino Paşcanu, boier de sfat şi rudă cu ctitorii schitului Sihla, ridică sub stânci, lângă chilia Cuvioasei Teodora, o mică biserică de lemn cu hramul "Schimbarea la Faţă" în amintirea prietenului său Ioan Coroi, ca să fie spre odihna sa şi spre cinstea cuvioasei. O însemnare şi mai veche în peretele de piatră de alături, ce aparţine lui "Ioanichie episcop Romanschi" – din anul 7277-1769 – dovedeşte cinstea de care se bucura Sfânta Teodora, încă de acum două secole.

Deci, în lipsă de alte date mai precise, putem trage concluzia că Sfânta Teodora a trăit la Sihla, după anul 1655 – data

întemeierii Mănăstirii Sihăstria şi înainte de anul 1731 – data întemeierii schitului Sihla, care s-a construit ulterior.

Cât despre moaştele Sfintei Teodora de la Sihla, sunt, la fel, opinii diferite. Unii spun că moaştele ei au fost luate în Rusia, îndată după moartea ei, pe motiv că nu era de origine româncă – după soţ. Alţii susţin că moaştele ei, care se proslăviseră cu darul neputrezirii şi al vindecării, au fost duse în Rusia pe timpul generalului Kiseleff (1834). După ce au stat un timp la Orlov au fost strămutate definitiv în peşterile mănăstirii Pecersca, unde se află şi astăzi. Câţiva cercetători mărturisesc că au citit pe unul din numeroasele racle cu sfinte moaşte, aceste cuvinte: "Sfânta Teodora din Carpaţi" care nu poate fi alta decât Sfânta Teodora de la Sihla. Şi adevărul acesta este, dacă ţinem cont şi de vechiul manuscris citat, cu viaţa Sfintei Teodora de la Sihla.

În mineiele de la Pecersca se află şi slujba Cuvioasei Teodora din Carpaţi[2].

Deşi nu ştim data când au fost strămutate la Pecersca, dar fără îndoială moaştele cuvioasei se află acolo.

---

[2] Vezi Revista "Glasul Monahilor", ed. M-rea Cetăţuia, Iaşi, 1934.

În ultimii ani s-a descoperit la biserica boierilor Sturza din incinta Mănăstirii Miclăuşeni – Iaşi un mic sicriaş cu câteva sfinte moaşte, pe care scrie: "Sfânta Teodora Pământeana". Faptul acesta ne dă să înţelegem că este vorba tot de Cuvioasa Teodora de la Sihla, din ale cărei moaşte a fost luată o mică parte de ctitorii schitului Sihla şi donată familiei Sturza cu care erau înrudiţi, iar cea mai mare parte a fost dusă ulterior la Pecersca.

În anul 1992 Biserica Ortodoxă Română a canonizat mai mulţi sfinţi români, printre care şi pe Cuvioasa Teodora, căreia i s-a rânduit zi de prăznuire la 7 august. Astfel, marii noştri nevoitori în munţi, Sfânta Teodora şi Sfântul Ioan Iacob Hozevitul, pustnic român din Ţara Sfântă, canonizat tot atunci cu zi de prăznuire la 5 august, străjuiesc în calendarul bisericesc sărbătoarea praznicului Schimbării la Faţă a Domnului nostru Iisus Hristos pe Muntele Tabor.

De la canonizare, în toată ţara s-au construit mai multe biserici închinate Sfintei Teodora de la Sihla, printre care şi cele de la Iaşi, Piatra Neamţ, Chişinău şi cea de la Mănăstirea Sihăstria, unde sărbătoarea sfintei a devenit al doilea hram al mănăstirii.

* * *

În drumul nostru spre schitul Sihla, iubite cititorule, ţi-am povestit din cărţi şi din tradiţii viaţa şi nevoinţele Sfintei Teodora care s-a ostenit şi săvârşit aici.

Dincolo de date şi documente, dincolo de tradiţii şi legende, Sfânta Teodora de la Sihla este o realitate istorică. Viaţa ei – o icoană vie de adevărată trăire în Hristos, pomenirea ei – un prilej de reculegere duhovnicească, iar vizitarea peşterii în care s-a nevoit – un îndemn creştinesc la o trăire cât mai sfântă în dragoste şi rugăciune.

Sfânta Teodora, prin jertfa vieţii ei, arată în modul cel mai convingător forţa spirituală a poporului nostru, puterea lui de sacrificiu pentru credinţă, dragostea lui de totdeauna pentru Hristos, pentru Biserică, pentru aproapele, pentru virtute.

Sfânta Teodora a fost o smerită făclie aprinsă în Carpaţi – poate cea mai devotată mireasă a lui Hristos pe care a dat-o monahismul nostru – iar în prezent o nepreţuită rugătoare pentru toţi. Ea a purtat în inima ei cele mai alese virtuţi ale poporului nostru credincios – credinţa, smerenia şi ascultarea.

De aceea, ori de câte ori urci spre Sihla, paşii ţi se îndreaptă cu cucernicie spre mica

bisericuţă din deal, spre chilia veche unde a trăit Cuvioasa Teodora şi spre peştera dintre stânci, unde ea s-a săvârşit. Inima tresare de fior sfânt, capul se pleacă în semn de rugăciune, gândurile se adună şi cugetele se umilesc. Un glas de taină te îmbie spre o viaţă mai curată, mai aproape de Iisus Hristos. Este glasul mereu prezent al Sfintei Teodora, care străbate ca un ecou ceresc printre bătrânele stânci. Este trezirea tainică a conştiinţei de oameni, de creştini, de fii ai lui Dumnezeu după dar. Este glasul conştiinţei care totdeauna parcă ne mustră pentru faptele noastre!

La Sihla omul pare mai mic ca în altă parte, şi nu din cauza stâncilor mari, ci a vieţii Sfintei Teodora. Aici grijile vieţii se astâmpără. Aici omul se simte trecător şi străin pe pământ. De aceea simte nevoia să se roage. La Sihla călătorul se simte odihnit, în pace şi mai aproape de cer. Iată de ce ne este aşa de preţioasă şi aşa de necesară Sihla. Pentru toate acestea, Sihla este frumoasă!

Ieşind din moartea pietrei, cu ochiul obosit,
Deodată vezi o stâncă cu vârful ruginit.
E vatra suferinţei, e peştera în care
Martira Teodora aflat-a alinare.
Aici, sfânta femeie, ducând un aspru trai,
Vedea prin rugăciune minunile din rai.
În faţa grotei sfinte, o piatră se arată.
Pe fruntea ei pleşuvă, de fulgere brăzdată
Săpat e din natură, un mic rotund bazin
Ce-n orişicare vreme cu apă este plin.
Sfinţenia şi taina aicea predomnesc.
Pădurea, apa, stânca, tăcute se privesc.
Doar micul licurici, a tufelor făclie
Împrăştie în noapte lumină albăstrie.
Aici răşina albă, tămâia bradului
Carpatice arome trimite cerului.
Şi-adesea, către seară, când clopotul se plânge,
Când glasul rugăciunii încet prin văi se stânge,
Călugării din Sihla, bătrânii munţilor
La piatra Teodorei înalţă ruga lor.

(din volumul *Poezii* al lui N. Beldiceanu, Bucureşti, 1893, pag. 96)

Bisericuța dintr-un lemn – Schimbarea la Față

Peștera Sfintei Teodora de la Sihla